

Новы Час

АНДРЭЙ КУДЗІНЕНКА

Стар. 6

ЛІБЕРАЛЬНАСЦЬ МАЛЫМІ ДОЗАМІ

«Дабрня» Цэнтрыбаркама будзе не бязмежнай, а дазаванай і бяспечнай для адлажданай за гады сістэмы выбараў

Стар. 4

ШЫРОКАЯ АЎТАНОМІЯ? ДЗЯКУЙ, НЕ ТРЭБА

Пра дзвісныя завіхрэнні французскага посткаланілізму журналіст «НЧ» Алег Новікай размаўляе з французскім калегам Барнардам Шмідтам, які нядоўна пабываў на Марцініцы

Стар. 13

ПАСЕЧНАЯ ДЫНАСТЫЯ

Стар. 15

ЧЫТАЙЦЕ

Ў НАСТУПНЫМ НУМАРЫ!

ЦАНА ІМПЕРСКАГА СІНДРОМУ

Нарыс Сяргея Нікалюка з цыклу
«Азбука паліталогіі»

улады, але калі сёння, па ацэнках кампаніі *Gemius*, у Беларусі налічваецца звыш трох мільёнаў карыстальнікаў, з якіх да 40 працентаў па ўзроце ад 15 да 24 гадоў, ён стаў успрымана як непасрэдная пагроза.

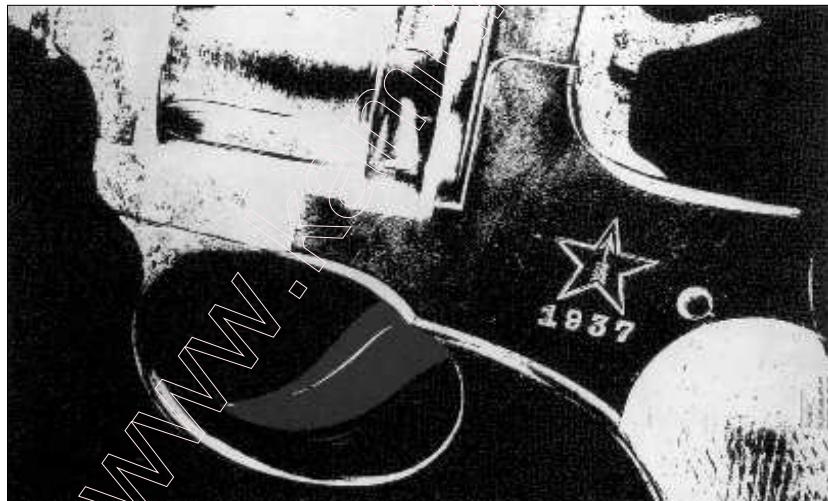
Тым больш, што менавіта інтэрнэт з'яўляецца той прасторай, у якой домакратычнай апазіцыі здолела спрацаваць на апераджэнне, адродзіць у новай якасці зачыненыя ўладамі газеты, стварыць новыя рэсурсы, прывабіць шырокую аудыторыю. Створыць перавагу. Ні адзін з афіцыйных сайту нават блізка не стаіць з апазіцыйнымі па колькасці наўгароднікамі, нарысаў, эсэ, блогаў, мультымедыйнага прадукту.

Хаця прапанаваны супрацьстаяцца свабоднаму інтэрнэту праз узмадненне сваіх інтэрнэт-ресурсаў з боку ўладных асоб гучалі. Але аўтарытарны ген прадыктаваў звярнущацу да апрабаваных сродкаў — забараніць і пакараці.

І ўзняць ва ўхвалу ўказ новую прапагандысцкую хвалю. Ужо 2 лютага афіцыйныя СМИ выйлі першую бочку мёду: якіх нудоўныя і своечасовыя меры прадугледжвае ўказ па ачышчэнні інтэрнэту ад бруду парнаграфіі, жорсткасці, паклопаў... Зразумела, дзеля біспекі грамадзян, іх псіхічнага камфорту, іх добрага настрою.

Але ці ўтічні аўтары гэты хвалі, што беларуская прапаганда ўжо наблізілася да стану савецкай, якая, па сведчанні знакамітага пісьменніка, дысідэнта Сяргея Даўлатава, успрымалася з даследніцтвам: калі нешта бэспілі, усе разумелі — гэта добрае, калі хвалілі, разумелі — дрэннае. Ды і карыстальнікі інтэрнэту — катэгорыя людзей дасведчаных. Так што будзе чакаш павілічэння колькасці наведвальнікаў домакратычнай байнету.

Спраба накінуць удаўчу на інтэрнэт у адной асобна ўзятай зоне глобальнага інтэрнэту — на байнэт, безумоўна, завершыца правалам. Як гэта здарылася са спробай пабудавацца сацыялізм у адной асобна ўзятай краіне. Хаця турботі ў непрыемнасцей дадасць.

Плакат. «1937». Руслан Найдзен, Аляксандар Наважылаў, 1990

ненцкіх прыклад карыстальнікаў інтэрнэт-паслуг, весяці ўлік і захоўваць звесткі аб такіх прыладах і аказанных інтэрнэт-паслугах.

Усё ў поўнай адпаведнасці з унутранай логікай функцыянаўння аўтарытарных рэжымаў: запалошт, паралізацца волю, унучыць алучванне непахіснасці сістэмы і бессенсноўнай супраціў.

Пры дамамозе апрабаваных за стагодзіннікі з сістэмай інтарнэт-прадкаў: ад папярэджванній і пагроз да сумы ітумы, адлыгнення да фізічнай ліквідацыі. Па закону і без. Имем інквізіцыі і піровальня, ці «стаячагадовага рэйку», ці

дыхтатара бананавай распублікі... Попел ад вогнішчы са «шкоднымі» кнігі грукае нам у сирце.

«Усё па-ранейшаму, толькі імёны змяніліся». Палітычныя добрае хады ўсе, што нам выпала жыць унутры рэжыму адносна мяккай жорсткасці.

Бо ўлады маглі абыцціся і без прыніцца закона ці ўказу, які на ўзялішыць ідэнтыфікацыю аба-

тое стагоддзе на двары. И не на ўсходу Еўропы, а ў цэнтры Еўропы. Ды замежнія крэдыты з інвестыцыямі ой ік патрбныя.

Жыццё — не кіно. І барапча з вольнымі словам у таталітарных і аўтарытарных краінах — справа сур'ёзная. Выхады, выхады, выхады... Спецісперацыя па ўкароту байнету заняла год бытъдня. Першапачатковая гэта місія адвадаўліся новаму закону аб СМИ, прынятому 8 лютага 1994 года. Але тут здарыўся «дыхалог» з Захадам. Давялося крху адкручваць назад.

Указ №60 «Аб мерах па ўдасканаліванні выкарыстанні нацыянальнага сегмента глобальнай кампутарнай сеткі Інтэрнэт» падпісаны 1 лютага гэта года. Хвала крітыкі з боку ачыннай і міжнароднай домакратычнай грамадскасці і тут прымусіла крху адступіць ад першапачатковага праекту, аднак ні крокам за межы агульной палітыкі ў адносінах да свободы слова, свободы СМИ.

Ды і як гэта чальцам касты недатыкальных для крітыкі трывае тое, што чытаюць пра сябе ў інтэрнэце. И не месьцічынамі заткнүць рот за «公报изону і годнасці», як гэта не раз рабіць з папяровымі СМИ. Хаміць публічна ў нас дазволена толькі зверху ўніз — па лесініцы ўладнай вертыкалі. Я начальнік, ты — дурань.

Пакуль інтэрнэт быў забавай для меншасці, ён мала хваляваў

ФАКТЫ, ПАДЗЕІ, ЛЮДЗІ

2

▼ НАВІНЫ РЭГІЁНАЎ

ВІЛЕЙКА. СЫШОУ ПАНЯВОЛІ

Настаўнік Сяргей Клімёнак прыняў рашэнне пакінуць шэраг Аб'яднанай Грамадзянскай партыі ў выніку ціску з боку кіраўніка Упраўлення адукацыі Мінскага аблвыканкама. Сяргей упэўнены, што нават пасля выхаду з АДП гісторыя не скончыцца, ў спакоі яго наўгад ці пакінуць, тым больш, што ён пойдзе на выбары ў якасці кандыдата ў дэпутаты, але ўжо як беспартыйны, а не працоўнага калектыву. Ён здзейніў эты крок свядома, бо кіраўнік Упраўлення адукацыі Мінскага аблвыканкама Таіса Данілевіч пагражала ў выпадку непадпрадкавання вялікім проблемам ўсюм падкальцтву, у якім працуе Сяргей.

ВІЦЕБСК. ВЫНІКОВАЯ ВЫСТАВА

Адкрылася выніковая выстава летнія пленэр, прысвячанага Яну Баршчэўску, які быў адным з пачынальнікаў беларускай літаратуры. Мэта пленэру — прыцягніць увагу да асобы і творчасці славнага сына Баршчэўскай, які падараваў нашаму народу свой бессмяротны твор «Шляхіч Завальнага». Працы, предстаўленыя на выставе, сведчаць, што мастак змаглі данесці чаюроўскія образы славутага твора, паказаць прыгажосьць родных мясцін пісьменніка, стварыць яго партрэты. На пленэры разам з відомымі ў краіне мастакамі працаўнікі молады. На выставе творчасць маладых радзе вока. Асабліва ўдалья творы ў Змітрапа Булгака, Вадзіма Богдана, Міхася Мишукі. Выдзяляеца сваім майстэрствам графіка Крысціны Аушавай, выхаванкі мінскай гімназіі-каледжа мастацтваў імя Ахрэмчыка. Прыцягваюць да сябе таленіўты фатасціды Марыны Бачкоўскай. Цікавыя працы представілі і вядомыя мастакі Алег Скавародка, Алея Марачкін, Міхась Цыбульскі, Святлана Баранкоўская, Часлаў Шамшич, Юрэс Платонав, Ілеген Шатохін, Валеры Шчасны. Пасля Віцебску выставка наведае шмат іншых гарадоў Беларусі.

КОСАВА. АДЗНАЧЫЛІ ЎГОДКІ НАРАДЖЭННЯ

Ва ўрочышчы Марачоўшчыны (Івацэвіцкі раён) у сядзібе-музеі Тадэвуша Касцюшкі прайшлі ўрачыстасці з нагоды 264-х ўгодкаў нараджэння славутага земляка, змагара за свабоду, відомага не толькі ў Беларусі, але і ва ўсім свеце.

Традыцыя ў мерапрыемстве прынялі ўдзел дыпламаты амбасадаў тых краін, якія таксама ўшаноўваюць паміць Тадэвуша Касцюшкі. Ва ўрачыстасцях удзельнічалі жыхары Берасцейшчыны, предстаўнікі ўладаў і дэмакратичнай грамадскасці.

ВІЛЕЙКА. АДБЫЛАСЯ ПРЭЗЕНТАЦЫЯ

Прайшала прэзентацыя кнігі, выдадзеных аўтарамі з Вілейскай літаратурнай суполкі «Натхненне». Імпрэза адбылася ў Зале выставаў. На сустракы з аўтарамі прысутнічалі як местачкоўцы, так і гості з Маладзечна, што предстаўлялі творчую суполку «Агмен». Да сорам гаспадароў, атрымалася так, што гасці з суседняга райцэнта завітаў больш за мясцовых аматараў прыгожага слова і, па-сунцасці, прэзентацыя прайшла для «агменцаў». На сустрэчу завітаў знакаміты руллюцца на ніве беларушчыны Міхась Казлоўскі, складальнік шматлікіх краязнаўчых зборнікаў і галоўны рэдактар часопіса «Куфэрак Віленшчыны».

МІЁРЫ. СЕЗОН АХОВЫ ПОМНІКАЎ

З студзеня беларускія добраахвотнае таварыства аховы помнікаў гісторыі і культуры распачала новы сезон рэгіянальных мерапрыемстваў 2010 года ў межах агульнанацыянальнай культурніцкай кампаніі «Будзьм да беларусамі». У гэты раз акцыю распачалаі старшыня Рэспубліканскага савета БДТАПГІ Антон Астаповіч, адзін з самых актыўных сяброў Таварыства Зміцер Яцкевіча і выконваючы абавязкі намесніка старшыні Мінскага абласнонага аддзялення аўтаднінані і пры гэтым каўчынніката кампаніі «Будзьм» Iгар Лялькоў. Мерапрыемства пры падтрымцы рэйкаванкамі і пры ўдзеле прадстаўнікоў рэйнанай выкананчай улады прайшло ў сярэдній школе № 3. А непасрэдным арганізаторам круглага стала, у ходзе якога быў пленёна амбэркаваны пытанні краязнаўчага выучыўніка Міёрі і ваколіц ды інтэрпрэтаты гісторыка-культурнай спадчыны ва ўстойлівым развіціі рэгіёна, з'явіўся настаўнік гісторыі дадзенай школы, вядомы рэгіянальны краязнаўца ў энтузіяст-даследчык Вітальд Ермалёнак.

► КОНКУРС

БЕЛАРУСАЎ ЗАПРАШАЮЦЬ У БЕРЛІН

Берлінскія таварыства «Нямецка-рускі абмен» праводзіць конкурс на атрыманне стыпендыі валанцёраў для працы на працягу пяцігадовага перыяду.

Беларусы, якім больш за 18 гадоў, якія валодаюць нямецкай мовай і багатую актыўнасцю ўздел з грамадскім жыццем, могуць на-кроўнаваць заяўку на працу ў той сферы, якая іх цікавіць.

Стыпендыя ўключае консульскі збор за візу, выдаткі на дарогу, пражыванне ў Берліне і праизны білет. Акрамя таго, працдугледжаны 300 ёўра штогод на кішэнныя расходы, а таксама праграма знаёмства з культурай і гісторыяй Германіі.

Валанцёр працуе 30-35 гадзін на тыдзіні.

Апошні тэрмін падачы дакументаў — 28 лютага. Падрабізны на сайдзе <http://www.austausch.org/freivilligenagentur/deutschland/aktuelle-ausschreibung.html>

► РАДА

АДЗІНЫ КАНДЫДАТ ПЕРАМОЖА

На прэзідэнцкіх выбарах шансы перамагчы заўсёды ёсць у тых, хто змагаецца за сваю краіну і інтарэсы народа, будзе свае дзеянні на прынцыпах маралі і прыстойнасці, а не на хлусні, крывадушнасці і цынізме.

Пра гэта заяўві палітык Аляксандр Казулін 2 лютага ў Мінску на пасяджэнні грамадскай ініцыятывы «Рада беларускай інтэлігенцыі».

Паводле меркавання старшыні рады, педагога і кінарэжысёра Уладзіміра Коласа, калі на прэзідэнцкіх выбарах дэмакратычныя сілы аўдзінонцаў вакол найбольш перспектыўнага кандыдата, то паводле вынікаў экзі-полаў ён зможа набраць больш за палову галасоў выбарчыцкай. Колас перакананы, што галоўным з'яўліннем ў гэтым выбары будзе рабіць яго лідэр абараніць свой выбар.

Як лічыць Уладзімір Колас,

найбольш перспектыўны кандыдат павінен быць вызначаны ў выніку пагаднення лідэраў дэмакратычных сіл і рухаў. Пры гэтым інтэлігенцыя павінна выкарыстоўваць свой аўтарытэт

сітуацыі. І хопіць быць добраў-кімі з усімі, калі Радзіма ў не-біспечць», — сказаў Казулін.

Паводле меркавання старшыні рады, педагога і кінарэжысёра Уладзіміра Коласа, калі на прэзідэнцкіх выбарах дэмакратычныя сілы аўдзінонцаў вакол найбольш перспектыўнага кандыдата, то паводле вынікаў экзі-полаў ён зможа набраць больш за палову галасоў выбарчыцкай. Колас перакананы, што галоўным з'яўліннем ў гэтым выбары будзе рабіць яго лідэр абараніць свой выбар.

Як лічыць Уладзімір Колас, найбольш перспектыўны кандыдат павінен быць вызначаны ў выніку пагаднення лідэраў дэмакратычных сіл і рухаў. Пры гэтым інтэлігенцыя павінна выкарыстоўваць свой аўтарытэт

падчас кансультацый з лідэрамі дэмсіл, дадаў акадэмік Аляксандр Вайтовіч.

Першы пасол Беларусі ў Германіі, депутат Вярховнага савета XI склікання, кандыдат філалагічных наўук Пётр Садоўскі мяркуе, што рада павінна звязніцца з амаральнасцю цяперашніх сітуацый і прызыраць на амаральнасць народу і яго лідераў абараніць свой выбар.

Уздзельнік пасяджэння вызначыўся графік кансультацый з лідэрамі дэмакратычных партый і рухаў.

Паводле БелаПАН

► ПРАВЫ ЧАЛАВЕКА

ТАЦЦЯНА ШАПУЦЬКА Ў ЕГУ

Таццяну Шапуцьку, адлічаную з юрфаку БДУ, 2 лютага прынялі на другі курс Еўрапейскага гуманітарнага ўніверсітэта ў Вільні па спецыяльнасці «паліталогія».

Сумоё ўзнаўчальваў асабісту рэжтару ЕГУ прафесар Анатоль Міхайлавіч, які распрытаў пра сістэму адукацыі ў Беларусі, пра маё бачанне далейшага развіцця дэмакратычнага руху і беларускіх навучальных установаў. Другая сустрака была з дэканам дэпартамента паліталагічных наўук і з усімі праектарамі. Да маёй нечаканасці, гэтая сустрака праходзіла цалкам па-англійску,

бо адна з праектараў, адказная за міжнародныя сувязі, была амерыканска. Міхайлавіч, іншы зорыні пытанні — ад таго, што я праходзіла ва ўніверсітэце да тэхнічных момантанаў — у прыватнасці, ці імаю доступ да інтарнэту. Урэшце мне сказаў, што я прынятая на вучобу. Літаральная праз два тыдні ва ўніверсітэце пачынаецца сесія, на якой я павінна прыступіць», — распавяяла Таццяна.

Нагадае, Таццяну Шапуцьку, намесніцу старшыні Маладога Фронту, адлічылі з юрфака БДУ ў пачатку снежня пасля яе ўзведзелу ў Форуме грамадзянскай супольнасці «Усходнія Партыёрства» ў Бруслі. Фармальна — за тое, што парушыла правілы, не напрасла дазволу на выезд за мяжу.

Таццяна падала скагу спачатку рэктору БДУ Сяргею Абламскому, затым міністру адукацыі Аляксандру Радзькову. Абодва адказалі аднолькава: загад пра выключэнне не будзе скаваны, усе зроблены законам. Затас Таццяну рыхтуе скагу ў суд на Белдзяржуніверсітэт, бо пратистуце супраць адлічэння. Варта адзначыць, што дэячынна вучылася вельмі добра (срэдні бал 8,5), і апрош трах дзён узделу ў Форуме іншых пропускаў не мела.

Паводле «Еўрападыё»

► ЦІКАВА

ЗЯЛЁНЫЯ ІДУЦЬ У ПАЛІТЫКУ

Беларуская партыя «Зялёныя» (БПЗ) фарміруе адкрыты спіс кандыдатаў у дэпутаты мясцовых саветаў.

Паводле слоў лідэра партыі Алега Новікова, любы незалежны кандыдат, які падзяляе прынцыпы БПЗ, можа далаўчыцца да блоку.

Новіков адзначыў, што арганізаваныя партыі не ўздельнічала ў выбарах ужо больш за 20 гадоў. «Былі спробы самастойнага вылучэння сібраў партыі, але арганізаваныя партыі сваіх кандыдатаў не вылучала. Цяпер мы вырашылі вярнуцца ў актыўную палітыку», — сказаў ён.

Паводле слоў лідэра БПЗ, партыя разглядае выбары ў мясцовых саветы «як магчымасць для прыянення ўлагі ўладаў і грамадскасці да блоку».

«Стайшы дэпутатамі мясцовых саветаў, нашы актыўныя будуць садзейніцаў реалізаціў асноўных кірункуў дзеянішчы партыі. Эта распрацоўка комплексу экалагічных законаў, выкарыстанне на ўсіх галінах толькі экалагічна чыстых, энергаберагальных і біспеччых тэхналогій, а таксама забесцічэнне грамадзянам Беларусі права на здароўе і паўназнанне жыцці ў сацыяльна і экалагічна здоровым асяроддзі», — патлумачыў Алег Новіков.

► ВЫБАРЫ

НЕ Ў ДЭПУТАТЫ, А Ў БОТЫ

Алесь ЗАРЭМБІК

Актыўіста Руху «За Свабоду» з Маастоў Алега Пронскага 26 студзеня прымусова даставілі ў ваенкамат і ўручылі позму для адпраўкі ў войска раніцай 28 студзеня.

Праўда, спалахніцца заяўвы ў суд на прадстаўнікаў ваенкамата, позму перапісалі на 1 лютага. Пронскі быў выкліканы ў ваенкамат акурат пасля таго, як яго канды-

дату была вылучана ў склад Гродзенскай абласной выбарчай камісіі. Ён працаваў брыгадзірам СВК імі Адама Мікевіча.

«Мой прызыў аbumoўлены выключна палітычнымі прычынамі. Звычайна працаўнікамі сельскай гаспадаркі даюць адтэрміноўку ад службы, але ж я з біраўся вылучыцца кандыдатам на дэпутаты Гродзенскага абласнога савета ў Маастоўскага раёна савета дэпутатаў. Таму сітуацыя так і склалася. Мне проста замінаюць стаць дэпутатам. Незалежны дэпутаты непатрэбны ў мясцовых саветах», — тлумачыў Алег

▼ ТЫДНЁВЫ АГЛЯД

ФІНАНСЫ ПЯЮЦЬ РАМАНСЫ

Сергей САЛАУЕЎ

«Беларускі эканамічны ўдар пад дых. Беларусь пакуль не можа атрымаць ад Еўрасаюза фінансавую дапамогу ў памеры 290 мільёнаў долараў. Прэзідэнт Сяргей Салавеев

Першапачатковая чакалася, што Беларусь атрымае гэтую сродкі яшчэ ў чацвертым квартале 2009 года. У дакладзе МВФ адзначаецца, што затрымка з выдзяленнем сродкаў выкліканы судовым рашэннем у ЕС, згодна з якім усе просьбы аб макрафінансаванні павінны разглядацца новай, а не адходзячай Еўракамісіяй (чакаеца, што яе склад будзе зацверджаны 9 лютага). Гэта, у сваю чаргу, затримае разгляд камісійнага питання аб выдзяленні макрафінансавай дапамогі. Затым крэдyt павінен быць амбэркаваны і зацверджаны Еўрапарламентам.

«Існуе пэўная рызыка таго, што выдзяленне гэтай сумы не адбудзеца ў перыяд дзяяния праграмы (супраўдніцтва Беларусі і МВФ па праграме stand-by разлічана да канца сакавіка 2010 года), а у такім выпадку яно будзе заляжаць ад наўгароднага новага механізму МВФ або дастатковых гарантый заключэння дамоўленасці пра такі межанізм», — гаворыцца ў дакладзе.

А гэтая грошыкі былі б нам вельмі дарчы. Бо яшчэ 27 студзеня кіраўнік Нацыянальнага банка Пётр Пракаповіч зляўлюе, што новыя ўмовы паставак расійскай нафты ў Беларусь пачынцуць дадатковыя вялікія расходы, што ставіць задачу дадатковага прыцягнення зневінных ресурсаў, у тым ліку МВФ.

Тым часам, здаецца, гэта праблема мала хвалюе кіраўніцтва Беларусі. Аляксандар Лукашэнка 3 лютага адправіўся з рабочым

візітам у Швейцарыю, паведаміла прэс-служба прэзідэнта.

Згодна паведамленню, кіраўнік дзяржавы сустрэнацца з прадстаўнікамі бізнесу і палітычных колаў гэтай краіны. Дзялавая частка візіту, які будзе дойўкыцца некалькі найбліжэйшых дзён, сумешчана з кароткатаэрміновым адпачынкам.

То бок, Лукашэнка з'ехаў на Альпы пакатыца на лыжах. Гэта ёнробіць амаль кожную зіму. Толькі вось цяпер ён з'ехаў на Швейцарыю, а не Сіліны? Здаецца, і ў Беларусі зіма цудоўная, і снегу столькі, што камуналыстыкі ўжо стаміліся яго вывізіць, і Сіліны былі б больш патрыятычнымі варыянтамі. Але, здаецца, песня пра то, што «не патрэбны нам бераг турэцкі», — не пра Аляксандра Лукашэнку.

У гэтай сітуацыі Беларусь, здаецца, ужэ ж вырышила прадаваць «фамільнае сребро». Беларусь зацікаўлена ў прыватызацыі комплексу «Нафттан-Палімір». Пра гэта заніў з лягатага журналиста Гомелі прэм'ер-міністр Беларусі Сяргей Сідорскі.

«Мы ў цэлым зацікаўлены ў тым, каб «Нафттан-Палімір» разглядаўся як комплекс, які мог бы працаўцаў сёня ва ўмовах прыватызацыі», — зазначыў Сідорскі. «Мы і Мазырскі нафтапрацоўчы завод, і «Нафттан» з «Паліміром», і іншыя прадпрыемствы нафтакімічнага комплексу, утым ліку «Азот», і «Маріліхімапланко», у пагадненні, якое мы распрацоўваем па супрацоўніцтве ў паліўна-энергетычнай сферы, прапагалі. Мы з нашымі расійскімі калегамі прымаем усё меры, каб сумесную стратэгію дзвюх краін у паліўна-энергетычнай сферы зацвердзіць і прадставіць яе на разгляд Вышэйшага дзяржавен-

та Саюзной дзяржавы», — сказаў прэм'ер.

Больш за тое, Сідорскі паведаміў, што Беларусь плануе падпісаць з Расіяй пакет дакументаў па будаўніцтве АЭС не пазней за чэрвень 2010 года. «Расійскі бок пропанаваў Беларусі падпісаць дакументы, пакі тышчаца будаўніцтва АЭС і крэдыту пад праект, у пакете. Тэрмін, які мы вызначылі, — не пазней за чэрвень гэтага года», — сказаў кіраўнік беларускага ўрада.

«Пакуль рабочыя групы актыўна працаюць над гэтым пытаннем. Думаю, што мы выйдзем на падпісанне пакетнага пагаднення, якое будзе задавальняць і беларускі, і расійскі бок», — падкрэсліў Сідорскі. Паводле яго слоў, Беларусь пачынае будаўніцтва сацыяльнай інфраструктуры пад будучу АЭС. «Ціклер, з 2010 года, мы павінны правесці работу па стварэнні вытворчай інфраструктуры і вырашыць пытанне па будаўніцтве станцыі і на крэдыце», — зазначыў кіраўнік урада.

Пытанне адно і тое ж: за якія грошы? Не атрымалі крэдыт ад МВФ — атрымалі ў Расіі? Ці грошы ад прыватызацыі «Нафттан-Паліміра» пойдуть на будаўніцтва АЭС? Увогуле, падчас крысы замуціў праект па будаўніцтве АЭС, калі дзяржава і таку вялікіх пазыкі, — ці эта слушна?

І добрая навіна стала тое, што Беларусь праўвалаася на прэмію «Оскар», — хай і апясродкавана, але праўвалаася. На прэмію амерыканскай Акадэміі кінамастацтва «Оскар» намінаваны фільм ірландскага режысёра Хуаніты Уілсан «Зверы» (The Door), заснаваны на адным з фрагменту кнігі Святланы Алексіевіч «Чарнобыльская малітва».

**АТОМ
МИРНЫМ
НЕ БЫВАЕТ
ОСТАНОВИМ
СТРОИТЕЛЬСТВО
АЭС!**

www.belarusantiatom.info

▼ ФІГУРЫ ТЫДНЯ

МЕЛІТА СТАНЮТКА

Беларуская гімнастка Меліта Станюта заваявала чатыры медалі на першым этапе Кубка свету па маастацкай гімнастыцы, што праўшоў у канадскім Манрэалі. Найбліжэй паслухова дзяўчына выступіла ў практыкаванні са скакалкай, дзе заняла першое месца, апярэдзіўшы расійнак Дар'ю Дмитрыеву і Яўгенію Канаеву. У трох іншых практыкаваннях Меліта Станюта стала бронзавай медалісткай — з мячом, аброчом і стужкай. У шматбор'і гімнастка заняла 5-е месца.

Заслужаны трэнеры Беларусі Святлана Бурдзевіцкая ў адным з інтарв'ю адзначыла, што Меліта — з'яза ў сусветнай гімнастыцы: «Яшчэ ніхто з беларускіх маастакаў не ўрываўся так імгнена на пастамент, ды яшча ў тымі юнын узроце. Меліце толькі 16 год, а яна ўжо выйграе ў 20-25-гадовы гімнастак за кошт свайго таленту». Раней голубоні трэнер расійскай зборнай Ірына Вінер назвала Станюту «выдатнай маладой гімнасткай», якая паказае «цікавую і стабільную праграму. Яна прадказвала Меліце вялікую кар'ерную будучыню. Эксперты адзначаюць артыстызм дзяўчыны, які, відаць, перадаўся ёй у спадчыну ад прабабулі — слыннай беларускай акторкі Стэфані Станюты.

www.pribaltik.info

ІВАН МІХАЙЛАЎ

Правабарончая арганізацыя «Міжнародная амністыя» прызнала вязнem сумлення івана Міхайлава, якога 1 лютага суд Мінскага раёна пакараў арыштам на тры месяцы, аўбівавацьшы ва ўхіленні ад вайсковай службы. Міхайлав кажа, што слухыць у войску яму не дазваляюць рэлігійныя перакананні, і спынілася на Канстытуцыю Беларусі, якая гарантует права на альтэрнатыўную службу. «Міжнародная амністыя» заклікае неадкладна вызваліць івана Міхайлава.

Іван Міхайлав прызнаны беларускім судом вінаватым у здзяйсненні крыміналнага злачынства «за ўхіленне ад мерапрыемстваў прызывау на воінскую службу». Правабаронца Алена Танкачова, каментуючы вырак суда, зазначыла: «Эта выдатны способ выкананія «правыўлы прыстынаці», прызначыўшы 3 месяцы арышту: не та шмат, як прасіў пракурор, але і роўна столькі, колькі неабходна, каб апраўдаць трыманне ў ізоляторы да суда. Але варта падумыць, што першую чаргу пра то, што маладому чалавеку паставілі на лоб таўро на ўсё жыццё — «вінаваты ў здзяйсненні крыміналнага злачынства». Па яе меркаванні, да ажазнасці ў такіх выпадках трэба прыцягваць не юнаку, які хацелі б прайсці альтэрнатыўную грамадзянскую службу, а службовых асабоў, адказных за юрдычныя аспекты закона і канстытуцыйны парадак у краіне.

СВЯТЛАНА АЛЕКСІЕВІЧ

Мастацкі фільм, зняты па кнізе Святланы Алексіевіч, намінаваны на «Оскар». Як распавёў БелАПАН прадзюсер фільма ў Беларусі, кіраўнік кампаніі Belarus Productions Ілля Кузняцоў, на прэміі амерыканскай Акадэміі кінамастацтва «Оскар» намінаваны фільм «Зверы» (The Door) ірландскага режысёра Хуаніты Уілсан. Кінагісторыя заснаваная на адным з фрагменту кнігі Святланы Алексіевіч «Чарнобыльская малітва». Стужка была намінавана ў катэгорыі «Лепшыя кароткаметражныя гульні фільмаў».

Першапачаткова здымкі пла-наваліся ў Беларусі, папярэдняя падрыхтоўка і падбор акцёраў адбіваліся ў Мінску. Затым было прынята рашэнне здымка ў адсе-леным горадзе энергетыкаў Прип'яць, паколькі менавіта там адбывается дзеянне кнігі. У аснове кароткаметражнага фільма — гісторыя Мікалая Калугіна, які згубіў дачку ў выніку чарнобыльскай трагедыі. Галоўную ролі ў фільме выканалі беларускія актёры Ihar Ciraj (Тэатр беларускай драматуры, Мінск) і Джульета Казакевіч-Герынг (тэатр «Школа сучаснай п'есы», Масква). Фільм ужо заваяваў шэраг прастыжных узнагарод на фестах розных краін. 82-я цырымонія ўручэння прызў amerыканскай Акадэміі кінамастацтва пройдзе 7 сакавіка ў Лос-Анжэлесе.

ПАЛІТЫКА

► ТРЭЦІ СЕКТАР

ЛІБЕРАЛЬНАСЦЬ МАЛЫМІ ДОЗАМІ

Марыя КРУК

Завяршылася фармаванне тэртырарыяльных выбарчых камісій. Старшыня Цэнтрыбаркама Лідзія Ярмошына лічыць, што патрабаванне выбарчага кодэksа аб тым, каб прадстаўнікі палітычных партый і грамадскіх аўяднання складалі не менш за адну траціну ў камісіях, цалкам выканана. Аднак у апазыцыйных партыях з пазіцыяй ЦВК не пагаджаюцца, і нават быў спробы адстаяць сваю пазіцыю праз суд.

Партыя БНФ падавала скаргу ў суд на рагшэнне па фармаванню Мінскай гарадской тэртырарыяльной выбарчай камісіі. Аднак рагшэнне суда — не на карысы партыі БНФ, зафіксаваны выпадкі ціску на людзей, прозвішчы якіх быў пададзены ў рэйкіянкам у якасці патэнційных сбяраў участковых выбарчых камісій. Агулам толькі на Мінску партыя БНФ выпустила шэсць прадстаўнікоў у склад тэртырарыяльных выбарчых камісій, і ніводзін з іх не прыйшоў быццам бы з-за дапушчаных памылак пры выплучэнні. Намеснік старшыні Мінскай гарадской арганізацыі Партыі

БНФ Вадзім Канапацкі лічыць, што неўключэнне сбяраў партыі ў склад тэртырарыяльных камісій «ставіць пад сумненне гатоўнасць уладаў правесці сумленную выбарчу кампанію». Паводле інфармацыі прэс-службы партыі БНФ, зафіксаваны выпадкі ціску на людзей, прозвішчы якіх быў пададзены ў рэйкіянкам у якасці патэнційных сбяраў участковых выбарчых камісій. Агулам толькі на Мінску партыя БНФ выпустила 150 чалавек у якасці сбяраў участковых камісій.

У сваіх прэтэнзіях Партыя БНФ не самотная. Прадстаўнік Руху «За славоду» таксама не прыйшлі

у тэртырарыяльную выбарчую камісію, але ў Баранавічах. Адкрыта га амбэркавання і галасавання па кандыдатурах у склад выбарчай камісіі не было. Супрацоўнікі гарвыканкама і гарсавета заперці загадзя падрыхтаваны спіс Баранавіцкай гарадской выбарчай камісіі ў складзе 13 асоб. У яго трапілі прадстаўнікі КПБ і партыі «Справядлівага свету», грамадскіх арганізацый «Беларускі саюз жанчын», «Белая Русь», БРСМ, Саюз ветэранаў, Беларускага саюза афіцэраў, прафсаюза дзяржарных установ, а таксама асобы, якіх выпучлілі ад працуных колектывува ў шляхам збору подпісаў.

У пачатку лютага, пад завесу прызыўнай кампаніі, у войска забралі і актыўніца Руху «За славоду» Алега Пронскага, якога выпуслі ў склад Гродзенскай абласной выбарчай камісіі.

Агулам, па інфармацыі Цэнтрыбаркама, заяўкі палітычных партый пры фармаванні тэртырарыяльных выбарчых камісій быў задаволены на 90 працэнтаў. Найбольш у камісіі патрабаваў сбярэй КПБ — 75 чалавек, ад «Справядлівага свету» — 9 чалавек, з 14-ці сбяраў АГП — 4, з восьмі сбяраў БСДГ два. Ніводны прадстаўнік з шасці зағлубленых ад партыі БНФ у выбаркамах не прыйшоў.

Затое прадстаўнічасць прайадланных арганізацый у камісіях, па традыцыі, высокая. З 4024 прадстаўнікоў грамадскіх аўяднанняў сбяраў «Белая Русь» — 517, БРСМ — 527, Беларускага саюзу жанчын — 489, Беларускага грамадскага аўяднання ветэранаў — 303, Федэральнай прафсаюзаў — 1 882.

Бліжэйшым часам будуть створаны выбарчыя акургі і акруговыя выбаркмы. Вылучэнне кандыдатаў пачненца ад 14 лютага. Пасля гэтага можна будзе рэгістрація, ініцыятывную групу кандыдатаў у дзяпусты пачынаць збіраць подпісы. Таксама да 14 лютага выбаркамы павінны прынесьці рагшэнне, у якіх месцах

нельга арганізоўваць пікеты па зборы подпісаў. Калі такое рагшэнне не будзе прынятае, то пікеты можна праводзіць усюды.

Кандыдаты ў дзяпусты абласнога савету атрымлююць з дзяржбюджету па 280 тысяч рублёў на друк улётак, памяшканне для сустэрчай і час у фіры радыё будучу прадастаўленыя бісплатна.

У апазыцыйных колах лічыць, што гэта выбарчая кампанія істотна ад папярэдніх не адрозніваецца. Папраўкі ў выбарчарце заканадаўства прадугледжваюць, што трачану складу выбарчых камісій павінны занічаць прадстаўнікі палітычных партый і грамадскіх аўяднанняў. Гэтыя месцы запоўнілі прадстаўнікі прайадланных «Белай Русі», ФПБ, БРСМ ды іншых, хоць варта адзначыць, што і апазыція не выпучлілася вялікай актыўнасцю на стадыі фармавання тэртырарыяльных выбаркмы. Наступныя этапы, калі будуть створаныя акурговыя выбаркамы і пачненца разгістраваць кандыдатаў, пакажа, на сколькі далёка гатовыя зайдзіці ўлады ў дэмантранцыі ліберальнасці выбарчай кампаніі. Але прапусканне праз сіта нават таго мізэрнага прадстаўніка апазыціі, якія выплучлілі ў выбаркамы, гаворыць, што «дабрыя» Цэнтрыбаркамы будзе не бязмежнай, а дазванай і біспечнай для адпаджанай за гады сістэмы выбараў.

► ВЫБАРЫ

МАНІТОРЫНГ ВЫБАРЧАЙ КАМПАНІІ

Генадзь КЕСНЕР

Алег Гулак

Рэспубліканская праваабаронча грамадскае аўяднанне «Беларускі Хельсінскі камітэт» (БХК) разам з незарэгістраваным Праваабарончым цэнтрам «Вясна» абвясцілі пра пачатак кампаніі «Праваабаронцы за славодынія выбараў». У адпаведнасці з Указам прэзідэнта № 21 ад 2010 года, выбараў ў мясцовыя саветы дэпутатаў прызначаны на 25 красавіка.

Як адзначае ў заяве кіраўнік праваабарончых арганізацый, «у сувязі з гэтай значнай падзеяй у жыцці нашай краіны мы, беларускі праваабаронцы, заяўляем, што заўжды выступалі і выступаем за славодынія і справядлівія выбараў, правадзенне якіх дазволіла бы умашаваць давер грамадзянам ды органамі мясцовыя самакіраванні, паспрыяла б развіццю дэмакратыі ў краіне». Аднікактапау выбарчага працэсу будзе ажыццяўляцца, сыходзічны з іх адпаведнасці выбарчаму заканадаўству Беларусі і міжнародным стандартам, выканання прынцыпаў транспарэнтнасці, славоды і справядлівасці выбарчага працэсу. Асаблівая ўвага будзе надавацца рэалізацыі но-

вых палажэнняў выбарчага заканадаўства, унесеных напізрадлі

пакладалі прадстаўнікі палітычных партый і грамадскіх аўяднанняў, іншая справа, што гэта прайадлавая палітычных партый і грамадскіх арганізацый. Такая ж тэндэнцыя захавалася і зараз», — падкрэсліў праваабаронца.

Старшыня юрыдычнай камісіі БХК Гары Паганяйла паведаміў, што Беларускі Хельсінскі камітэт разам са спецыялістамі ў галіне выбарчага заканадаўства падрыхтаваў і пропанаваў палітычным партыям, усім удзельнікам выбарчага прайадсу шарг рэкамендацый, звязаных з аблкардваннем парушэнняў выбарчага права.

«Гэта тэма вельмі важная для таго, каб адсачыць, на сколькі пракладзены ў той сітуацыі, калі для гэтага мaeцца дастатковая правоваў толькі ў той сітуацыі, калі для гэтага мaeцца дастатковая правоваў, што мы апрынёме, каб людзі маглі славодна сфарміраваць сваё меркаванне, не бяцца прыўпіці ці не прыйдзіць на выбараў, зрабіць усядомленыя выбараў, і іх выбар быў быў лічычны дакладным і правільнym чынам», — падкрэсліў праваабаронца.

Юрист «Вясны» Валянцін Стэфановіч адзначыў, што не апрайдала сябе і не дзейнічае ў поўнай меры норма, у адпаведнасці з якой у складзе выбарчых камісій, у дзялезнім выпадку пасля першага этапу кампаніі — тэртырарыяльных, трачану павінны складаць прадстаўнікі палітычных партый і грамадскіх арганізацый. «Калі параўноўваць склады камісій на рэнейшных выбарах, і тады траці-

Па словам кіраўніка «Вясны» Алеся Бяляцкага, перед Цэнтрыбаркамам і іншымі выбарчымі камісіямі стаіць ціккая задача правесці ціперашнія мясцовыя выбараў «больш-менш прыстойна».

«Хящеў бы сказаць пра атмасферу страху, якая пануе сёння ў беларускім грамадстве, і асноўны лозунг, які «уйбівалі» выкананыя ўлады ў апошнія гады — «не высоўваіся!», — на жаль, спраўоўваць. Аналізуучы ситуацыю на 2009 год — аднона спакойнага, паколькі не было палітычных кампаній, буйных нацыянальных кампаній, тым не менш, трэба адзначыць, што фактычна кожны тыдзень, кожны месец мы рэгістравалі звальненні палітычных і грамадскіх аўяднанняў

пакладалі падкрэсліў Алеся Бяляцкага. Правааборонцы заявілі, што ў сваіх працы яны адкрытыя да супрацоўніцтва з усімі дзяржаўнымі і недзіржавнымі арганізацыямі, а таксама асобамі, зацікаўленымі ў правядзенні славодыніяў, справядлівасці і дэмакратычных выбараў. «Мы будзем рады, калі цэнтральныя выбарчыя органы будуть успрымаць наша назіранне як магчымасць зрабіць гэтую сістэму лепшай. Зразумела, што без назірання, без грамадзянскага кантроля палипашаць сітуацыю складана. Наша задача — паказаць праблемы перш за ўсё выбарчым органам, а іх задача — гэтыя праблемы прырашць. Калі мы тут знойдзем паразуменне, то спадзяюся, што нашы наступныя выбараў будуць яшчэ лепшымі», — падсумаваў старшыня БХК Алег Гулак.

Алеся Бяляцкі

▶ ПАДРАБІЯЗНАСЦІ

КАМУ МЕСЦА Ў ЕЎРАНЭСЦЕ

Вольга ХВОІН

У склад беларускай дэлегацыі ў парламенцкай асамблі палітыкі Еўрасаюза «Усходніе партнёрства» (Еўранэст), верагодна, прадстаўнікі афіцыйных структур не ўйдзуть. З гэтай нагоды старшыня Пастаяннай камісіі Палаты прадстаўнікоў па міжнародных спрахах і сувязях з СНД Сяргей Маскевіч заявіў, што Беларусь увогуле можа выйсці з праграмы «Усходніе партнёрства».

Пазней у інтэрв'ю афіцыйным інфармагенцтвам БЕЛТА парламентарый у больш мяккай форме паведаміў, што афіцыйны Мінск будзе настойцаў на тым, каб у Еўранэсце ўзделіцца толькі афіцыйная дэлегацыя: «Нас цікавіць толькі раўнапраўны ўздел у Еўранэсце. Будзем настойцаў, каб беларуская дэлегацыя цалкам фармавалася з прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу, і яе колъкасны склад быў адноўлявася з дэлегацыямі астатніх усходне-еўрапейскіх краін», — сказаў допушт. Паводле яго слоў, беларускія парламентарыі гатовыя актыўна працаваць у Еўранэсце, але толькі ў якасці афіцыйных членуў асамблі, а не наразільніку.

Сутнасць канфлікту палаігаете ў пранапоўніце прадстаўнікоў Еўрапейскага парламента: яны мяркуюць, што ў Еўранэст мусіць уваіці ў якасці наразільнікаў (у дачыненні да Беларусі дзеянічнае шэраг санкцый, і не прадстаўнікі, у адзінственне ад дэлегатаў іншых краін «Усходніяе партнёрства», не могуць мець статус сабраў асамблі) па піць прадстаўнікоў ад улады і апазіцыі. Калі ўлады Беларусі не пагодзіцца на такія ўмовы, беларускія дэлегацыі можа цалкам складацца толькі

Сяргей Маскевіч

з прадстаўнікоў апазіцыі. Падыяднё ёсьць інфармацыя, што да ўзделу ў працы парламенцкай асамблі Еўранэст могуць быць заўрошаныя па адным прадстаўніку ад піць апазіцыйных партый — кансерватараў, камуністаў, сацыял-дэмакратуў, хрысціянскіх дэмакратуў і лібералаў, а таксама прадстаўнікі грамадскіх рухаў, незалежных СМИ, незалежных прафсаюзаў, ралігійных і нацыянальных меншасцяў. Беларускіх падыяднёў у Еўранэсце не чакаюць найперш таму, што ЕС ставіць пад сумленне легітимнасць Палаты прадстаўнікоў. Зрэшты, настойлівая пазіцыя Мінску ўключыць дэпутатаў у склад дэлегацыі мае ідэалагічны, а не практычны матыў, бо ўнутры краіны яны ўплыву не маюць.

Адзін з узделінікаў Форуму грамадзянскай супольнасці «Усходніяе партнёрства», кіраўнік міжнароднага кансорцыума «Еўрабеларусь» Улад Вілічка не лічыць мітағадным атмадаўціль прадстаўнікам уладаў узделініцаў у працы Еўранэст. «Я не ведаю, на якіх падставах можна выхадзіць з праграмы, у якую ты ўваішоў год таму, — каментуе прадстаўнік НДА заяву Маскевіча аб магчымым выхадзе Беларусі з

праграмы «Усходніе партнёрства». Пропанавана Еўрапарламента па фармаванню дэлегацыі слышна тым, што палітычныя групы, якія не маюць магчымасці даносіць свой голос да беларускай грамадскасці ўнутры краіны, могуць гэта рабіць на пляцоўцы Еўранэст. Але не вельмі добра, што толькі яны. Халасіца б бачыць на гэтай пляцоўцы і прадстаўнікоў дзяржавы. Ва ўсялякім разе, гэта было б у духу «Усходніяе партнёрства», бо праграма перша за ўсё сканцэнтравана на дыялогу — унутраным, агульнаеўрапейскім.

Напрыканцы літага ў Мінск прыездзе азіяцічнай місіі Еўрапарламента, якая плануе правесці сустэрні з прадстаўнікамі ўлады і грамадзянскай супольнасці. Апрош амбэркавання ўзделу Беларусі ў Еўранэсце, місія мае намер з'яснаці з інфармацыяй наоконч апошніх выпадкай палітычных рэпрэсій у краіне. Запрашенні ўзделінікам дэлегаціі будзе накіраваны на пачатку сакавіка. У Еўранэст увойдзе 60 дэпутатаў Еўрапарламента і па 10 прадстаўнікоў ад шасці краін-партнёраў. Інаугурацыйная канферэнцыя парламенцкай асамблі палітыкі Еўрасаюза «Усходніе партнёрства» запланавана на 24 сакавіка.

▶ ДЫЯЛОГ

ЕС ДУМАЕ ПРА МАГЧЫМАСЦІ

Вольга ХВОІН

Для развіцця ўзаемаадносін паміж Беларуссю і Еўрасаюзам перашкодаў няма. Аднак тэмп дыялогу паскорыўся б, калі б афіцыйны Мінск прыняў агульныя дэмакратычныя каштоўнасці ЕС. Такую заяву зрабіў падчас сустэрні з журналістамі ў Мінску пасол Іспаніі ў Расіі і Беларусі Хуан Антоніа Марк Пухоль.

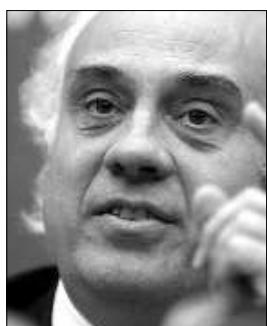
З 1 студзеня стварыўства ў ЕС перайшло да Іспаніі. Нягледзячы на адданенасць Прэзідэнту Беларусі, дыпламат падкрэсліў, што «усходненеўрапейскі вектар — таксама вельмі важны кірунак для развіцця супрацоўніцтва».

Спадар Хуан Антоніа Марк Пухоль зазначыў, што «чым больш працэс Еўрапарламента будзе рабіць у галіне дэмакратіі, тым больш працэс будзе ў адносінах з Еўрасаюзам». «Дэмакратыя — гэта тая каштоўнасць, якую падзяляюць усе краіны Еўропы, — падкрэсліў дыпламат, — асабліва што тычыцца свабодных выбараў і наявнасці розных палітычных партый. Гэта маневітае то, што магло бы байдзіць Беларусь і ЕС, дапамагчы ў наладжванні нашага дыялогу».

Добрым інструментам для развязання стыснення з Беларуссю пасол лічыць праграму «Усходніе партнёрства», і ЕС вітае актыўнасці і вялікую колькасць практаў, якія беларускія ўлады накіравалі на ўзгадненне для реалізацыі ў яе межах. «Палітыка «Усходніяе партнёрства» — гэта рамкі для актыўнага развіцця дыялогу Беларусі і Еўрасаюза. ЕС гатовы паглядзіць адносіны ва ўсіх кірунках, і такая ж глыбінь патрэбная з боку Беларусі. Нам патрэбны агульны, цэльны дыялог, а не ў асобных сферах», — сказаў пасол.

Падчас візіту ў Беларусь Хуан Антоніа Марк Пухоль сустэрні з кіраўніком Міністэрства замеж-

ных спраў Сяргеем Мартынавым. Сярод шэрагу пытанняў абміркаваліся і праблемы эканамічнага крызісу. «Еўропе яшчэ патрэбна многае зрабіць, каб стаць мінімальным конкурэнтным гульцом на сусветнім узроўні. Гэта тычыцца адукациі, падтрымкі новых тэхналогій, індывидуальных ініцыятыв. Калі Беларусь зацікавіцца досведам Еўрасаюза ў гэтай сферы, то ён будзе рады вesiць дыялог у гэтым накірунку», — зазначыў пасол.

Хуан Антоніа Марк Пухоль

Нягледзячы на агульны асцярожны тон выкізанняў ў іспанскага дыпламата, ўсё жышлі агучаныя пытаннія праблемы, што існуюць у стысненіх ЕС з Беларуссю. Прагу-чалі яны з вуснаў пасля Вялікабрытаніі Размары Томас. Дыпламат таксама спачатку зазначыў, што ціпер размова із больш пра магчымасці, а не перашкоды да супрацоўніцтва». Аднак застаўшыся іншым пытанні на ўладаў Беларусі, у прыватнасці размова із пра выключненне актыўніцтва «Мададзора Фронту» Тасціны Шапуцькі з БДУ пасля не ўзделу летасць на Форуме грамадзянскай супольнасці ў Бургелі. «Мы даведаліся, што скарыя Шапуцькі ў Міністэрства адукациі афіцыйнені ўніверсітэце не была задаволеная, і шкадуем, што падзеі прынісли такі абарот. Мы ўзьмімалі гэта пытанне з беларускімі ўладамі і спадзімся вірнуцца да яго ў бліжэйшы час», — паведаміла Размары Томас.

▶ СУПОЛЬНАСЦІ

НДА ПАКІДАЮЦЬ РОЛЮ «ПРАСЛОЙК»

Вольга ХВОІН

Прадстаўнік НДА Беларусі сцвярджаюць, што афіцыйны Мінск не настроены на дыялог з імі ў межах працы Форума грамадзянскай супольнасці праграмы «Усходніе партнёрства».

Напрыканцы студзеня адбылося першае пасяджэнне Каардынаторынага камітэта Форума. Паводле слоў кіраўніка кансорцыума «Еўрабеларусь» і краінавага каардынатора па Беларусі Улада Вялічкі, ціпер вядзенца афіцыйнай працы ў межах структуры Форума грамадзянскай супольнасці. У прыватнасці, сфарміраваныя працоўныя групы па кожнай з чатырох платформаў «Усходніяе партнёрства» — эфек-

ту, пакуль не змагла прадставіць звесткі аб практычных прапанаванях, якія національныя ўрады падрыхтавалі для реалізацыі.

Палітолог Беларускага інстытута стратэгічных даследаванняў Дзяніс Мельнічкоў падкрэсліў, што, нягледзячы на паспехах вясель Форума для беларускай грамадзянскай супольнасці, сама праграма «Усходніе партнёрства» застаецца міждзяржаруцай на сваёй сутнасці. Тому ціпер у Еўрапейскай камісіі не даюць ніякіх гарантый, што прадстаўнікі Форума будуть ўзделініцаў у тэматычных панелях праграмы і нейкім чынам упльывать на іх працу.

«Трансфармацыйны патэнцыял «Усходніяе партнёрства» малы, бо ад пачатку праграма задумвалася як інструмент для ўцігнення постсавецкіх краін у еўрапейскі працэс, — тлумачыць эксперт. — Еўрапейская камісія не зацікаў-

леная «прэсаваць» улады, каб яны прыслухоўваліся да меркавання грамадзянскай супольнасці. Форум грамадзянскай супольнасці як такі не быў прадугледжаны першапачатковы. Яго ролі — праслоікі паміж Еўрапейскімі структурамі, і задачы Форума презентуюцца ў Еўрапейскімі чыноўнікамі як кантрольныя і дарадчыя. Тому, калі прадстаўнікі грамадзянскай супольнасці спрабуюць нейкім чынам ламаць фармат, выходзіць з самімі практыкамі, то гэта выглядае недарэчна для національных урадаў і чыноўнікаў ЕС. Бы платформы разглядаюцца найперш як месцы, дзе грамадзянская супольнасць магла бы размаўляць з уладамі».

Фармат «Усходніяе партнёрства» яшчэ не да канца сфармаваны. Да саірэйні сакавіка будзе прынятае рашэнне пра склад беларускай дэлегацыі ў парламенцкай асамблі Еўранэст. ЕС пранапануе ўладам Беларусі два варыянты фарміравання дэлегаціі (толькі з прадстаўнікоў недзяржаруцых структур, пі ў фарма-

це 5 + 5), на што прагучала заява аб магчымым выхадзе Беларусі з «Усходніяе партнёрства». Мельніцоў лічыць, што падобныя варыянты развіцця падзеі трэба варыяць, а не ўніверсітэц не была задаволеная, і шкадуем, што падзеі прынісли такі абарот. Мы ўзьмімалі гэта пытанне з беларускімі ўладамі і спадзімся вірнуцца да яго ў бліжэйшы час», — паведаміла Размары Томас.

У пшэрагу актальнай, якія стаяць перад прадстаўнікамі беларускіх НДА, — фарміраванне лобі-груп, праваабарончыя механізмы, напаўненне практэктамі і працаправамі платформамі па эканоміцы і энергетыцы, а таксама інфармацийная праца. «Дэлегаты Форума павінны самі запалініцца інфармацийнай праблемай, і больш таго — у сваіх краінах браць на сябе функцыю «еўрапейскага лікбеза», каб зацікаўліцца іншымі акіяўрай да супрацьцы», — упэўнены Дзяніс Мельніцоў.

Наступная сустэрна каардынаторынага камітэта Форума грамадзянскай супольнасці пройдзе ў Кіеве 24–25 сакавіка, працоўных груп — у красавіку-маі. Другая сесія Форума грамадзянскай супольнасці папярэдне прызначана на 15–16 лістапада.

АСОБА

6

► КІНО

Андрэй Кудзіненка: «ТАРКОЎШЧЫНА» ПЕРАШКАДЖАЕ РАЗВІЦЦЮ КІНЕМАТОГРАФА

Ёсць прымаўка, што жыццё — гэта тое, што адбываецца з вамі, калі вы будуеце абсолютна іншыя планы. Рэжысёр Андрэй Кудзіненка някепска зведаў яе сэнс на сабе. Спачатку патрапіў у стылістыкі адысловага фонду кірауніка Беларусі па падрымцы таленавітай моладзі, затым за сваю стужку «Акупантыя. Містэрія», што ледзь не легендай стала ў цесненькім асяродку беларускага кіно, — перавандраваў у няміласць да чыноўнікаў ад культуры. У лепшых традыцыях жанру, малады рэжысёр з'ехаў за мяжу, здабыў там досвед да поспех і з троумфам вярнуўся на радзіму па запрашенню тых самым чыноўнікамі. Ды яшчэ на сваіх умовах: здымальцу не «партызанку», а нікому невядомы «бульба-хорар».

Пра працу рэжысёра ў атачэнні бухгалтараў, расплаўленых інтэрнэтам маўгі і натуральнасць вурдалакаў з Андрэем Кудзіненкам размаўляла Вольга Хвойн.

Андрэй Кудзіненка

— Чаму пагадзіліся супра-
коўнічыць з «Беларусьфіль-
мам»?

— Мне патэлефанавалі з пра-
новай супрацоўніцтва, паказалі
некалькі сцэнараў, але яны не
ўразілі. Тады я прапанаваў свой,
з умоваю, што не будзе моцна
крамзіць мастацкую частку,
ідзю, бо хачэ зрабіць кіно павод-
ле сваёй задумы.

— *Кіраунік Мінкультуры Павел Латушка на апошній на-
радзе абуроўся, што ў Беларусі
не здымаета нічога з мясцо-
вымі камарытамі. У міфічным
сюжэце «Масакры» многа
національнасць?*

— Канешне. У Беларусі мно-
га легендай пра вайкалаўцы бы-
лі пярэваратні. У раёне Мядзела
мясцовых краязнаўцы расказывали
вамісторыю, падобную до сюжэту
фільма, хаты сцэнар нашай казкі,
ці «бульба-хорару», пісаўся па на-
веле Праспера Мерымэ «Локіо». Не-
калы нароўкі. Луначарскі напісаў па
ей сцэнар, і на імі фільм «Мяд-
зведка віслелі» людзі ішлі вала-
мам. Нават знакаміты Эйзенштін скарыліся, што яго «Браняносец
Пацёмкін» не такі папулярны.

— *Вы самі ў казкі верыце?*

— У казкі — веру. У Дзедза Ма-
роза — не.

— *Чым адрозніваецца аргані-
зацыя працы на студыі Лунгі-
на і на «Беларусьфільме»?*

— У Паўла Лунгіна, калі мы здымалі «Розыгрыш», адысловава-
ў вытворчасці знаходзілася троі
стужкі. Але фінансавыя справы вялі толькі троі бухгалтары. У «Беларусьфільме» папировымі
справамі займаецца цэлы аддзел.
Тут засталася сістэма з савецкіх
часоў, і яна вельмі марудная, няўклодная. Напрыклад, здымач-

— У Міністэрстве культуры
гавораць, што траба вяртаць
у Беларусь маладых специ-
ялістаў, якія выехаў за мяжу
вучыцца кінемастацтву. А
этыя студэнты думаюць, як
замацавацца на рынку працы ў
Расіі, Еўропе, ва Украіне. Якім
перыкам іх можна заманіць
назад?

— Хай спачатку яны паспрабу-
юць там застасцца, бо не так лёгка
замацавацца ў кінаіндустрыі
Буропы. У Беларусі ж траба ства-
раць умовы, якія б садзейнічалі ак-
тыўнізацыі кінаіндустрыі. Рэзвівальні
фестывальны рух, арганізоўваць
міні-гранты для малабюджэтнага
кіно, кароткаметражнага, думаш-
чага прыкметнення спонсараў.
Хай сабе спачатку гэта будуць
дзяржаўныя праограмы і праекты,
але з часам яны маглі бы перарас-
ці ў нейкі рух. Ціпер здымальцу
кіно проста: узяў камеру і зрабіў
кіно на сваім кампутары. Можна
падумаць, пра стварэнне фонду
дэбюту, які напаўніўся б за кошт
адлічніку з пракратам замежных
фільмаў. Але галоўнае — ства-
рzyć канкурэнцыю, дадзіць здымальцу
да працису прыватнага студыі. Гэта
выявіла б абсалютна іншыя сцэна-
ры, новыя варыянты працоўвання
кінапрадукцыі на рыначку. Ка-
нешне, хапелася б, каб у кінапра-
цесце ўдзельнічаць і тэлеканалы,
кітч у нас яны і некамерцыйны.

Ціпер па ўсім свеце ў вытворчас-
ці кіно найбольш задзейнічана
заслабечанне, а не банкаўскі ці
дзяржаўныя структуры.

— *Вы лёгка дзіўбечце паміж
жанрамі кіно. Што наўбольш
запатрабавана ціпер, і чаго не
хапае на рыначку кінапрадукцыі?*

— Ціпер здымальцу кіно намагона
працесць, чым дзесяць гадоў таму. Але
яны руху нізі. Мы ўвесі час
гаворым «дзяржаўка», а дзе рух
знутры? Яго німа. Прышло ін-
фантыльнае пакаленне. Канешне,
інтэрнэт дав інфармацыйную
свабоду, магчымасці кантактаў,
але і адначасова растваравае
масі. Чалавек стаў мысліцца
кліпава, коміксна. Сюжэт, сэнс
ципер падміненца дынамікай,
відовішчнасцю, спефектамі.
Серыялы біруть сваёй сэнтымен-
тальнасцю, размазанасцю. Форма
дамінует над зместам. У Расіі вя-
лікая праслойка рэжысёраў, якія
здымальцу сумнае фестывальнае
кіно з разлікам на прызы, сваё
элітарнае месца ў грамадстве.
Гэта традыцыйна з 1980—1990-х гадоў,
усе гуляюць у вялікіх мастакоў і
хворыя на «таркоўшчыну» і «mur-
tajauchchynu». Іам слабо і Тар-
коўшчына, і Сакурава. Але ліччу,
што агулам гэта кепска ўпільвае
на развіцці кінематографа. Так-
да кіно мусіць быць, толькі дзе
іншыя жанры? Дзе трэйлеры,
камедыі, добрыя дэтэктывы?

Вельмі мала моладзевага кіно,
дзіцячага ўвогуле німа. Серыялы
некі запаўніць пустоты, але ў іх
і планка ніжэйшая.

— *Іштот спадабалася з апош-
ніх прагляджаных стужак?*

— З расійскіх фільмаў — «Пят-
ніца 12-е». Свежы фільм, зроблены
на гумарам, драйвам, добрым
падборам акцёраў. «Шчаслівы
канец» — цікавая інтэрпрэтацыя
Гоголя.

— *Значную частку сваіх
фільмаў вы здымалі па сцэна-
рах Аляксандра Качана. Чым
так глянулася яго работы?*

— Гэта ж добра, што ў рэжысёра
еўса «свой» сцэнарыст, які піша
тое, што ты хочаш паба-
чыць. Фелін, напрыклад, многа
працаўваў з італьянскім драма-
тургам Тоні Гуэрой. Насамрэч,
асабліва гэта тычыцца жанра-
вага кіно, ціпер цікава знайсі
добра га сцэнарыста, які мог

бы якасна напісаць гісторыю,
адчуваў, што запатрабавана ў
грамадстве, не быў адарваны
ад рэаліасці, меў не архаічнае
мысленіе. У Беларусі, і не толькі

— вялікая праблема з адуканы-
яй сцэнарыстаў. Новых імёнаў
амаль ніяма. Сітуацыя можна
было бы выправіць, стварыўшы
якасную сцэнарную школу. Гэта
можа быць, напрыклад, сумесны
адуканыя курс па Усерасій-
скім дзяржаўным інстытуце
кінематаграфіі. Але галоўнае —
павышэнне статусу сцэнарыста і
ганарапічай базы. Насамрэч, гэта
рэдкая і прастыжная прафесія,
і аплацвацца яна мусіць годна.
У Беларусі ганарапіст сцэнарыста
поўнаметражнай фільма — калі
таго трох тысяч долараў, у Расіі — ад
дваццаці да ста пяцідзесяці

тысяч. Тое ж тычыцца і рэжысёры. У
1990-я ў Беларусі выпускаліся тры
курсы рэжысёраў, але за гэтыя
гады ў прафесіі ў Беларусі за-
сталіся адзінкі: ці апантанты, ці
тыя, каму пашанцавала. Многія
з'ехалі за межы краіны.

— *У «Масакры» занятыя ў
тым ліку і расійскай акцёры.
Не знайшлі годных тум?*

— У мене ёсць як беларускія,
так і рускія. Усе, лічу, добрыя.
Напрыклад, наша актрыса Паліна
Сыркіна — вельмі перспекты-
ўная, еўрапейскага ўзроўню.
На ролі князя тут актёраў знайсі
не атрымалася — ні па тыпажу, ні
па патрабаваннях. Тому запрасілі
Міхаіла Чэхава: задай пытанні
свайму ўяўлению і чакай адказу.
Аднойчы яно дасць адказ у візу-
альных вобразах ці абстрактных
рашэннях.

ідзе на «зорак». Я падыходжу
з іншага боку: трэба браць «неза-
маленія» твары, новыя. Ка-
нешне, «зорка» насе камерцыйны
складнік, але часам, наадварот,
раздражніе. На экране добра
бачыць новых лодзеў.

— *Не кожны рэжысёр можа
сказаць, што пасля аднаго пра-
екту адразу займаецца другім.
Чым запаўняюцца паўзы па-
між дзеянісці?*

— У любым выпадку, падчас
аднаго праекта думаеш пра іншы. Шукаеш гронсы, новыя ідэі,
сцэнары, магчымасці іх реалізацыі.
Свае паўзы я часта запаўняю
наперад фестывалімі. Гэта кан-
такты, новыя знаймствія, людзі,
месцы. З добрай стужкай па фес-
тывалах можна зайдзіць больш
трах год, калі хапелася. Другое
— зноў-такі адбумванне новых
ідэй і спосабу іх увасаблення.

— *Як прыходзяць ідэі? Есць
варыянты, як стварыць фільм
«Моцны арэшак»: чалавек
пабіў у ваннай лостэрка, на-
ступнай на яго босай нагою, і
тут прышло напаткненне, дзе і
як можна выкарыстаць сіту-
ацию з босымі нагамі і бітым
шклом...*

— Па-рознаму. Сцэнарыст можа
паўстаць з жыцця, літаратуры,
газетнага напаткі. Учора глядзеў
фільм з узделам. Рычарда Гіра,
сцэнарыст, якога быў напісаны

на аснове артыкула ў «Эсквайр». Можа быць рымейк старога
фільма, а можа — сон. Альфрэд
Хічкок пісаў, што ўвесі час хапец
наранці свае начынны напаткі,
а там фраза «хлопец сустрэў
дзяўчыну». Геніальная ідэя!

— *Да вас такія «ідэйныя»
сны прыходзяць?*

— Па-рознаму. Гэта можа быць
як ідэя, адпраўная кропка. Мне
падабаецца прынесьці творчасці
Міхаіла Чэхава: задай пытанні
свайму ўяўлению і чакай адказу.
Аднойчы яно дасць адказ у візу-
альных вобразах ці абстрактных
рашэннях.

ТЭЛЕТЫДЗЕНЬ

TV

8 ЛЮТАГА, ПАНЯДЗЕЛАК

Новы Час

06.00, 07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 16.00, 17.00, 18.00, 19.00, 23.55 Навіны.
06.05, 07.10, 08.15 «Добрай раніца, Беларусь!».
07.05, 08.10, 11.50 Зона X.
07.30, 08.25, 11.50 Дзялэвое жыццё.
08.30 У свеце матарау.
09.10Nota Bene.
09.40 Здароўе.
10.05 Жаноче ток-шоу «Жыццё як жыццё».
11.00 Серыйя «Не нарадзіся прыгожай».
12.10 Сямейнае фэнтэзі «Гары Потэр і філасофскі камень» (ЗША - Вілкабрэтанія).
14.30 Прэм'ера. Дак. фільм «Іван Мележ. Туманы над багнаю». (белвідзэнція).
15.15, 19.15 Навіны рэгіёна.
15.25 Храніцальна-документальны цыкл «Гарачыя кропкі» (беларусь).
15.55 Культурныя людзі.
16.25 Меладрама «Сестры па крыві».
17.20 Серыйя «Не нарадзіся прыгожай».
18.25 Відзяфільм АТН «Вольга Дашибынскай» цыклу «Лёгкія сказацы».
18.50, 00.40 «Зона X». Крымінальная хроніка.
19.25 «КЕНО».
19.30 «Арна».
19.55 Ток-шоу «Ход у адказ».
21.00 Панарама.
21.55 Адмисловы рэпартаж АТН «Асвен-цим, 2010».
22.10 Містычны трэйлер «Прарак» (ЗША).
23.50 Драматичны серыйя «Часткі цела-5».
00.45 Дзень спорту.

ка». Працяг.
12.00 «Малахай+».
13.05 Навіны спорту.
13.10 «Зразумець. Прабачыць».
13.40 «Модны прысуд».
14.45 «Кантрольны закуп».
15.15 «Аматарка прыватнага вышуку Даша Васільева». Шматсерыйны фільм.
16.10 Навіны спорту.
16.15 «Монтэкрыста». Шматсер. фільм.
18.15 Навіны спорту.
18.20 Серыйя «Мая выдатная няня».
19.05 Чакай мине.
20.00 Час.
21.00 Навіны спорту.
21.05 Ток-шоу «Выбар».
22.00 Прэм'ера. «Застаца ў жывых».
Шматсерыйны фільм. IV сезон. 3-я серыя.
23.15 Навіны спорту.
23.20 «Злачынныя стагоддзя».
23.50 «Жанантыя... з дзецымі». Шматсерыйны фільм.
00.35 Нашы навіны.
00.50 Навіны спорту.

06.00, 07.30, 10.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.30 «24 гадзіны».
06.10 «Мінічына».
06.20 «Раніца. Студыя добрага настрою».
07.40 «СТБ-спорт».
08.30 «Тыдзен».
09.35 «Вялікі снданак».
10.05 «Ліцц гісторый».
10.40 «Анён-захавальнік». Тэленавэла.
11.50 «Званая вічэр».
12.40 «Вылай». Серыйя.
13.50 «Зорныя рынкі».
15.05 «Дзялёўская свяякі».
15.30 «Гарачыя лед».
16.00 «Культурнае жыццё».
16.50 «І - вандрую».
17.10 «Наша справа».
17.20 «Мінічына».
17.30 «Званая вічэр».
18.30 «Вылай». Серыйя.
20.00 «Сталічныя падрабязнасці».

20.10 «СТБ-спорт».
20.20 «Добры вечар, майляня».
20.40 Фільм «Мы пажэнімся, або ў крайнім выпадку стлефанаумеся». Украіна, 2008 г.
22.55 «Сталічныя падрабязнасці».
23.00 «Сталічныя футболь».
23.30 «Гучная справа».

07.00 ЛАДная раніца.
08.00 Моладзевы серыйя «Універ» (Расія).

08.30 Гадзіна суду. Справы сямейныя.
09.25 У гэты дзень.

09.30 Серыйя «Каханне як каханне» (Расія).

10.35 Спартовая драма «Хуткасы» (СССР).

12.10 «Пр маства».

12.35 Школа рамонты.

13.35 Мультсерыйя «Сімейка піратата».

14.25 Пазасланская гадзіна.

15.20 Тэлебарометр.

15.40 Дэзектубыні серыйя «Камісар Мерз».

16.25 Гадзіна суду. Справы сямейныя.

17.25 П р о с т я я п р а к т ы к а в а н н і з Ю.Афанасьевым (Расія).

18.00 Серыйя «Каханне як каханне» (Расія).

19.00 Шліенскі дэзектубы «Памылка рэздзінта» (СССР). 1-я частка.

20.30 «Калыханка».

20.50 Беларуская часіна.

21.50 Футбол. Чэмпіянат Англіі. Агліяд тура.

22.45 Моладзевы серыйя «Універ» (Расія).

23.15 Дэзектубыні серыйя «Камісар Мерз».

07.00 «Раніца Расіі».

09.20 Тэлесерыйя «Аднойчы будзе каханне».

10.10 «Жывая вакынна доктара Чумакова».

Документальны фільм.

11.00, 14.00, 17.00, 19.00 Весткі.

11.25 «Ранішнія пошта».

11.55 Фільм «Лімузін колеру белай ночы».

13.50 Навіны - беларусь.

14.25 «Два бакі адной Ганны». Тэлесерыйя.

15.15 Фільм «Журботная дама чарвякоў».

2007 г.

16.50 Навіны - Беларусь.

17.25 «Кулагін і партнёры».

17.55 Прэм'ера. «Кармеліта. Цыганскі запал». Тэлесерыйя. 2009 г.

18.50 Навіны - Беларусь.

19.30 Прэм'ера. Тэлесерыйя. Агліяд будзе каханне».

20.30 Тэлесерыйя «Райскія яблычки. Жыццё працягваеца».

22.25 «Два бакі адной Ганны». Тэлесерыйя.

23.25 «Нічога асабістата».

23.40 Навіны - Беларусь.

23.50 «Весткі+».

00.10 «Мой срэбны шар».

13.00 Скачкі на лыжах з трампіна. Кубак свету ў Германіі (Вілніген). HS 145. Камандныя слаборніцтвы.

14.00 Веласпорт. Нацыянальны тур Катара. 2-і этап. Прамая трансляцыя.

15.00 Шары. Адкрыты чэмпіянат Уэльса (Ланэлі, Вілкабрэтанія). Фінал.

16.30 Лыжныя гонкі. Кубак свету ў Канадзе (Кіннор). Мужчыны і жанчыны. Спрынт класічным стылем.

17.30 Скачкі на лыжах з трампіна. Кубак свету ў Германіі (Вілніген). HS 145. Камандныя слаборніцтвы.

19.00 Футбол. Еўрагалі. Часопіс.

20.15 Футбол. Кубак свету-2010. Часопіс.

20.45 Футбол. Еўрагалі. Часопіс.

21.00 Футбол. Еўрагалі. Часопіс.

21.50 Вось дык так!!!

22.00 Пра рэстлінг. Агліяд WWE.

22.30 Пра рэстлінг. Vintage Collection. ЗША.

23.30 Футбол. Еўрагалі. Часопіс.

00.15 Скачкі на лыжах з трампіна. Кубак свету ў Германіі (Вілніген). HS 145. Камандныя слаборніцтвы.

01.00 Лыжныя гонкі. Кубак свету ў Канадзе (Кіннор). Мужчыны і жанчыны. Спрынт класічным стылем.

01.45 Футбол. Еўрагалі. Часопіс.

БЕЛСАТ

BELSAT

17.00 Аб'екту (агліяд падзеяў дня).

17.10 Еўропа сέння.

17.40 «Арон: крымінальная сага», серыйя.

18.35 Госць «Белсату».

19.00 Прэс-экспрэс (агліяд медыя).

19.20 Англійская мова з Лілі і Мэсі.

19.25 «Аблавушак», мультсерыйя.

19.35 Прапавет.

19.50 Жайтуха (сатырчычная праграма).

20.15 Бізкіст гісторыя. іныя погляд «Расідкіны дом», дак. фільм, 1996 г., Польшча.

21.00 Аб'екту (галауна выданне).

21.20 Фільматацка майстру: «Ад-магілы-да-магіль», маст. фільм, 2005 г., Славенія.

23.00 Аб'екту.

09.30, 02.15 Вось дык так!!!

09.45 Футбол. Еўрагалі. Часопіс.

10.30 Футбол. Кубак свету-2010. Часопіс.

11.00 Скачкі на лыжах з трампіна. Кубак свету ў Германіі (Вілніген). HS 145. Камандныя слаборніцтвы.

12.00 Скачкі на лыжах з трампіна. Кубак свету ў Германіі (Гарміш-Партэнкірхен). Турнір 4-х трампініа. HS 140.

13.00 Футбол. Еўрагалі. Часопіс.

13.30 Футбол. Кубак свету-2010. Прэзенцация краін-удзельніц. Часопіс.

14.00 Веласпорт. Нацыянальны тур Катара. 3-і этап. Прамая трансляцыя.

15.00 Тэніс. Турнір WTA ў Францыі (Парыж). Дзень 2-і. Прамая трансляцыя.

20.00 Футбол. Еўрагалі. Навіны.

20.10 Футбол. Кубак свету-2010. Прэзенцация краін-удзельніц. Часопіс.

20.40 Футбол. Кубак свету-2010. Часопіс.

21.10 Бокс. Падынак за тытул чэмпіёна свету па версіі WBA ў Германіі.

22.00 Бокс.

00.00 Экстрамалы спорт. Freeride Spirit.

00.30 Аўтаспорт. Аўтагонкі 24 дзіні Дайтан (ЗША).

01.30 Футбол. Еўрагалі. Часопіс.

БЕЛСАТ

BELSAT

17.00 Аб'екту (агліяд падзеяў дня).

17.10 Праект «будынкі».

17.35 «Бульбаны», мультсерыйя.

17.50 Документальная гадзіна: «Белы тэрор», дак. фільм, 2006 г., Францыя.

18.50 Тыдзень з радыё «Свабода».

19.25 Англійская мова з Лілі і Мэсі.

19.30 «Аблавушак», мультсерыйя.

19.35 «Электравай», дак. фільм, 2005 г.

19.55 Беларусы ў Польшчы.

20.15 Акно ў Еўропу.

20.40 Асабісты капитал.

21.00 Аб'екту (галауна выданне).

21.20 «Кансультатыя ў ружовым садзе», серыйя.

22.00 Вагон (сатырчына-забаўляльная праграма).

22.40 Аб'екту.

13.40 «Модны прысуд».
14.45 «Кантрольны закуп».
15.15 «Аматарка прыватнага вышуку Даша Васільева». Шматсерыйны фільм.
16.00 Навіны.
16.10 Навіны спорту.
16.15 «Монтэкрыста». Шматсер. фільм.
17.10 Нашы навіны.
18.15 Навіны спорту.
18.20 Серыйя «Мая выдатная няня».
19.00 Прэм'ера. «Слова жанчыне». Шматсерыйны фільм.
20.00 Час.
20.30 Нашы навіны.
21.00 Навіны спорту.
21.20 Серыйя «Званая вічэр».
22.20 «Зваротны адлік». «Мяя 45-га. Беластоцкі замол».
23.10 Прэм'ера. «Кро».
23.25 Навіны спорту.
23.30 «Зваротны адлік». «Мяя 45-га. Беластоцкі замол».
00.00 «Жанантыя... з дзецымі». Шматсерыйны фільм.
00.45 Нашы навіны.
01.00 Навіны спорту.

06.00, 07.30, 10.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.30 «24 гадзіны».
06.10 «Мінічына».
06.20 «Раніца. Студыя добрага настрою».
07.40 «СТБ-спорт».
08.30 «Г.В.Г.».
09.35 «Вербніца». Шматсер. фільм.
10.00 «Ліцц гісторый».
10.40 «Ліцц гісторый».
11.50 «Званая вічэр».
12.40 «Вылай». Серыйя.
13.50 «Крокі да поспеху».
14.40 «Элен з рабіты». Лепшыя серыйя. Моладзевы серыйя.
15.35 «Top Gear Руская версія».
16.50 «Сталічны футbold».
17.20 «Мінічына».
17.30 «Званая вічэр».
18.30 «Вылай». Серыйя.
20.00 «Сталічныя падрабязнасці».
20.10 «СТБ-спорт».

20.20 «Добры вечар, майляня».
20.30 «Аўтапанарама».
20.55 «Галіна». Серыйя.
22.00 «Я парадай пад'езда».
22.55 «Сталічныя падрабязнасці».
23.00 «Надзвычайныя гісторый».
23.50 «Пантэр». Серыйя.

07.00 ЛАДная раніца.
08.00 Моладзевы серыйя «Універ» (Расія).
09.30 У гэты дзень.
09.35 Серыйя «Каханне як каханне» (Расія).
10.30 Шліенскі дэзектубы «Памылка рэздзінта» (СССР). 2-я частка.
11.25 «Ранішнія пошта».
11.55 Фільм «Лімузін колеру белай ночы».
13.50 Навіны - беларусь.
14.25 «Два бакі адной Ганны». Тэлесерыйя.
15.15 Тэлесерыйя «Неадкладка».
16.50 Навіны - Беларусь.
17.25 «Весткі».
17.55 Прэм'ера. «Кармеліта. Цыганскі запал». Тэлесерыйя. 2009 г.
18.50 Навіны - Беларусь.
19.30 Прэм'ера. Тэлесерыйя «Аднойчы будзе каханне».

20.30 Тэлесерыйя «Райскія яблычки. Жыццё працягваеца».
22.25 «Два бакі адной Ганны». Тэлесерыйя.
23.25 Навіны - Беларусь.
23.35 «Весткі+».
00.45 Заканчэнне эфіру.

07.00 Сэння.
07.05 Інфармацыйны канал «Сэння раніца».
08.30 «Чыстасардечнае прызнанне».
09.05 «Следства вялі...».
09.30 Сэння.
10.20 «Сэрэндін клас».
10.50 «Кватэрнае пытанне».
11.50 Дэзектубыні серыйя «Мангуст-2».
12.40 «Надзвычайнае здарэнне. Расследаванне».
13.00 Сэння.
13.30 Серыйя «Тэрыторыя прыгажосці».
15.10 «Графесія-рэпарцёр».
15.35 «Аглід. Надзвычайнае здарэнне».
16.00 Сэння.
16.30 Прэм'ера. Дэзектубыні серыйя «Вяртанне Мухтара-2».
17.20 «Надзвычайнае здарэнне. Расследаванне».
18.35 «Аглід. Надзвычайнае здарэнне».
19.00 Сэння.
19.35 Прэм'ера. Вострасюжэтны серыйя «Мядзведкі кут».
21.30 Прэм'ера. Дэзектубыні серыйя «Агент адмисловага прызнанчнія».
23.15 Сэння.
23.40 «Галубыя герой прадстаўляе...».
00.25 «Фатальных дзень».

ТЭЛЕТЫДЗЕНЬ

8

10 ЛЮТАГА, СЕРАДА

- Новы Час**
- 06.00, 07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 16.00, 17.00, 18.00, 19.00, 23.55 Навіны.
06.05 Дзень спорту.
06.10, 07.10, 08.15 «Добрай раніцы, Беларусь!».
07.05, 08.10 Зона Х.
07.30, 11.50 Дзялівое жыццё.
08.35 Сфера інтарасаў.
09.05 Серыял «Усёцкі я хакаю» (Расія).
10.00 Меладрама «Сёстры па крыві». 10.50 Серыял «Не нарадзіся прыгожай». 11.35 Атліпійскі часопіс.
12.10 Прэм'ера. Меладрама «Дарога, вядучая да шанса» (Расія).
14.05 Альманах вандраванняў.
14.30 Хранікальна-документальны цыкл «Нябачны фронт» (Беларусь).
15.15, 19.15 Навіны рэгіёна.
15.25 Хранікальна-документальны цыкл «Эпоха».
15.55 Сімейная сага «Ярмолавы» (Расія).
16.45 Меладрамы «Сёстры па крыві». 17.50 Серыял «Не нарадзіся прыгожай». 18.50, 00.05 «Зона Х». Крымінальная хроніка.
19.25 «Споратло 5 з 6». Забудаўльнае шоу.
19.30 «КЕНО».
19.35 «Зямельнае пытанне».
20.00 Меладраматычны серыял «І ўсёцкі я хакаю» (Расія). Заключная серыя.
21.00 Панарама.
21.55 Кінараман «Правілы вінаробаў» (ЗША).
00.10 Драматычна-вострасюжэтны серыял «Часткі цела» (ЗША). Заключная серыя.
01.05 Дзень спорту.
- Белсат**
- 06.00, 06.30, 07.00, 07.30, 08.00, 08.30, 09.00 Навіны.
06.05 АНТ прадстаўляе: «Наша раніца». 09.05 «Слова жанчыне». Шматсер.фільм.
10.00 «Крэм». Шматсерыны фільм.
11.00 Навіны.
11.05 Навіны спорту.
11.10 «Дэзэктыў».
11.50 «Ералаш».
12.00 «Малахай+».
13.00 Навіны.

- 13.05 Навіны спорту.
13.10 «Зразумець. Прабачыць».
13.40 «Модны прысуд».
14.45 «Кантрольны закуп».
15.15 «Аматарка прыватнага вышуку Даша Васільева». Шматсер. фільм. Закл. серыя.
16.00 Навіны.
16.10 Навіны спорту.
16.15 «Монтээрка». Шматсер. фільм.
17.10 «Хай какуць».
18.00 Навіны.
18.15 Навіны спорту.
18.20 Серыял «Мая выдатная няня».
19.00 «Слова жанчыне». Шматсер.фільм.
20.00 Час.
20.30 Навіны.
21.00 Навіны спорту.
21.05 Прэм'ера. «Крэм». Шматсер. фільм.
22.05 «Вербіцца». Шматсер. фільм.
23.10 Навіны.
23.25 Навіны спорту.
23.30 «Документалны дэтактыў».
00.00 «Канатыя... з дзецимі». Шматсеры-ны фільм.
00.45 Навіны.
01.00 Навіны спорту.

- 07.00 ЛАДная раніца.
08.00 Моладзевы серыял «Універ» (Расія).
08.25 Гадзіна суду. Справы сімейныя.
09.25 У гэты дзень.
09.30 Серыял «Хаканне як хаканне» (Расія).
10.30 Шліенскі дэтактыў «Памылка рэзідэнта» (СССР). 2-я частка.
12.25 Спорт-кард.
12.55 «Блаславіце наведаца мястціну...» Документальны фільм (БТ).
13.25 Мультфільм.
13.35 Мультсерыял «Сямейка пірату».
14.00 Пазакласная гадзіна.
14.25 Лабірінты: маёнтак Талстых у Беларусі.
14.45 Медычныя таемніцы.
15.15 Дэзэктыўны серыял «Камісар Мегрэ». 16.00 Гадзіна суду. Справы сімейныя.
17.00 Простыя практикаванні і з Ю.Афанасьевым (Расія).
17.35 Серыял «Хаканне як хаканне» (Расія).
18.35 Шліенскі дэтактыў «Лёс рэзідэнта» (СССР). 1-я частка.
20.15 «Калыханка».
20.35 Беларуская часіна.
20.40 Футбол. Чэмпіянат Англіі. Арсенал - Ліверпуль. Прамая трансляцыя.
23.40 Моладзевы серыял «Універ» (Расія).
00.05 Дэзэктыўны серыял «Камісар Мегрэ». 02.40 «Надзвычайнэ здарэнне. Расследаванне».
13.30 Серыял «Тэрыторыя прыгажосці». 15.15 «Професія-рэпарцёр».
15.35 «Агляд. Надзвычайнэ здарэнне».
16.30 Серыял «Вартанне Мухтара-2». 18.35 «Агляд. Надзвычайнэ здарэнне».
19.35 Серыял «Мядзведжкі кут». 21.30 Прэм'ера. Дэзэктыўны серыял «Агент адмісіялога прызначэння».
23.40 «Познанія гутарка». 23.50 «Першая кроў».

- 13.20 «Кулагін і партнёры».
13.50 Навіны - Беларусь.
14.25 «Два бакі адной Ганні». Тэлесерыял.
15.15 Тэлесерыял «Неадкладка».
16.50 Навіны - Беларусь.
17.25 «Кулагін і партнёры».
17.55 Прэм'ера. «Кармеліта. Цыганскі запал». Тэлесерыял. 2009 г.
18.50 Навіны - Беларусь.
19.00 Весткі.
19.30 Прэм'ера. Тэлесерыял «Аднойчы будзе хаканне».
20.30 Тэлесерыял «Райскія яблыкі. Жыццё працягваеца».
22.25 «Два бакі адной Ганні». Тэлесерыял.
23.55 Прэм'ера. «Калькутскі капкан. Па- мылка экіпажу». Документальны фільм.

- 07.00, 10.00, 13.00, 16.00, 19.00, 23.15 Сеннія.
07.05 Канал «Сеннія раніцай».
08.30 «Выратавальнікі».
09.05 «Вочная стаўкі».
10.20 «Сірэдні клас».
10.55 «Дачны аджаз».
11.50 «Дэзэктыўны серыял «Мангуст-2». 12.40 «Надзвычайнэ здарэнне. Расследаванне».
13.30 Серыял «Тэрыторыя прыгажосці». 15.15 «Професія-рэпарцёр».
15.35 «Агляд. Надзвычайнэ здарэнне».
16.30 Серыял «Вартанне Мухтара-2». 18.35 «Агляд. Надзвычайнэ здарэнне».
19.35 Серыял «Мядзведжкі кут». 21.30 Прэм'ера. Дэзэктыўны серыял «Агент адмісіялога прызначэння».
23.40 «Познанія гутарка». 23.50 «Першая кроў».
- Белсат**
- 07.00, 10.00, 13.00, 16.00, 19.00, 23.15 Сеннія.
07.05 Канал «Сеннія раніцай».
08.30 «Выратавальнікі».
09.05 «Вочная стаўкі».
10.20 «Сірэдні клас».
10.55 «Дачны аджаз».
11.50 «Дэзэктыўны серыял «Мангуст-2». 12.40 «Надзвычайнэ здарэнне. Расследаванне».
13.30 Серыял «Тэрыторыя прыгажосці». 15.15 «Професія-рэпарцёр».
15.35 «Агляд. Надзвычайнэ здарэнне».
16.30 Серыял «Вартанне Мухтара-2». 18.35 «Агляд. Надзвычайнэ здарэнне».
19.35 Серыял «Мядзведжкі кут». 21.30 Прэм'ера. Дэзэктыўны серыял «Агент адмісіялога прызначэння».
23.40 «Познанія гутарка». 23.50 «Першая кроў».

- 09.30 Экстрэмальны спорт. Freeride Spirit (Сочы, Расія).
09.90 Тэлесерыял «Аднойчы будзе хаканне».
10.10 «Маршалы Перамогі: Жукаў і Рака- соўскі». Документальны фільм.
11.00, 14.00, 17.00 Весткі.
11.25 Тэлесерыял «Райскія яблыкі. Жыццё працягваеца».

11 ЛЮТАГА, ЧАЦВЕР

- Новы Час**
- 06.00, 07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 16.00, 17.00, 18.00, 19.00, 23.55 Навіны.
06.05 Дзень спорту.
06.10, 07.10, 08.15 «Добрай раніцы, Беларусь!».
07.05, 08.10 Зона Х.
07.30, 08.30, 11.50 Дзялівое жыццё.
08.35 Зямельнае пытанне.
09.05 Меладраматычны серыял «І ўсёцкі я хакаю» (Расія). Заключная серыя.
10.00 Меладрама «Сёстры па крыві». 10.50 Серыял «Не нарадзіся прыгожай». 11.40 Відэофільм АНТ «Шуміліна. Вяртанне да вытоку» цыклу «Зямля беларускай». 12.10 Прыгодніцкая меладрама «Пераможца» (Расія-Украіна).
14.05 Уласнай персаной.
14.30 Хранікальна-документальны цыкл «Нябачны фронт» (Беларусь).
15.15, 19.15 Навіны рэгіёна.
15.25 Хранікальна-документальны цыкл «Эпоха».
15.55 Сімейная сага «Ярмолавы» (Расія).
16.45 Меладрамы «Сёстры па крыві». 17.50 Серыял «Не нарадзіся прыгожай». 18.50, 00.05 «Зона Х». Крымінальная хроніка.
19.25 «КЕНО».
19.35 Сфера інтарасаў.
19.55 Дэзэктыўны серыял «Ліквідацыя» (Расія). 1-я серыя.
21.00 Панарама.
21.55 Актуальная інтарэсю.
22.10 Прэм'ера. Псіхалагічна любоўная драма «Кілен» (Расія).
00.10 Дзень спорту.
- Белсат**
- 06.00, 06.30, 07.00, 07.30, 08.00, 08.30, 09.00 Навіны.
06.05 АНТ прадстаўляе: «Наша раніца». 09.05 «Слова жанчыне». Шматсер.фільм.
10.00 «Крэм». Шматсерыны фільм.
11.00 Навіны.
11.05 Навіны спорту.
11.10 «Дэзэктыў».
11.50 «Ералаш».
12.00 «Малахай+».
13.00 Навіны.
- Россия**
- 13.00 Навіны.
13.05 Навіны спорту.
13.10 «Зразумець. Прабачыць».
13.40 «Модны прысуд».
14.45 «Кантрольны закуп».
15.15 «Вілен Тараканава. У свеце злачынства запал». Шматсерыны фільм.
16.00 Навіны.
16.10 Навіны спорту.
16.15 «Монтээрка». Шматсер. фільм.
17.10 «Хай какуць».
18.00 Навіны.
18.15 Навіны спорту.
18.20 Серыял «Мая выдатная няня».
19.00 Прэм'ера. «Слова жанчыне». Шматсерыны фільм.
20.00 Час.
20.30 Навіны.
21.00 Навіны спорту.
21.05 Прэм'ера. «Крэм». Шматсер. фільм.
22.05 «Аўтанамія». Шматсер. фільм.
23.10 «Дэзэктыўны закуп».
- Россия**
- 07.00 «Раніца Расія». 09.20 Тэлесерыял «Аднойчы будзе хаканне».
10.00 Гадзіна суду. Справы сімейныя.
10.20 Серыял «Маршалы Перамогі: Жукаў і Рака- соўскі». Документальны фільм.
11.00, 14.00, 17.00 Весткі.
11.25 Тэлесерыял «Райскія яблыкі. Жыццё працягваеца».
- Белсат**
- 09.30 Зімовыя віды спорту. Зімовыя Алімпійскія гульны. Часопіс.
09.45 Ліжныя гонкі. Кубак свету ў Кандэзе (Кінмэр). Мужчыны. 15 км вольным стылем.
11.00 Скачки на лыжах з трампіна. Кубак свету ў Польшчы (Закапан). НС 134.
12.00 Скачки на лыжах з трампіна. Кубак свету ў Германіі (Оберстдорф). НС 135.
13.00 Веласпорт. Нацыянальны тур Катара. 4-ы этап.
14.00 Веласпорт. Нацыянальны тур Катара. 5-ы этап. Прамая трансляцыя.
15.00 Тэніс. Турнір WTA ў Францыі (Парыж). 1/8 фіналу. Прамая трансляцыя.
19.45 Зімовыя віды спорту. Зімовыя Алімпійскія гульны. Часопіс.
20.00 Футбол. Еўрапагалі. Навіны.
20.10 Тэніс. Турнір WTA ў Францыі (Парыж). 1/8 фіналу. Прамая трансляцыя.
22.15 Баявыя мастацтвы. Байсайдер клуб. Сусветны Гран-прі. Кітхін. Фінал.
00.30 Пра рэлінг. Vintage Collection. ЗША.
01.30 Пра рэлінг. Агляд WWE (World Wrestling Entertainment).
02.00 Футбол. Еўрапагалі. Навіны.
02.15 Зімовыя віды спорту. Зімовыя Алімпійскія гульны. Часопіс.

- 14.25 Прэм'ера. «Два бакі адной Ганні». Тэлесерыял.
15.15 Тэлесерыял «Неадкладка».
16.50 Навіны - Беларусь.
17.00 Весткі.
17.25 «Кулагін і партнёры».
17.55 Прэм'ера. «Кармеліта. Цыганскі запал». Тэлесерыял. 2009 г.
18.50 Навіны - Беларусь.
19.00 Весткі.
19.30 Прэм'ера. Тэлесерыял «Аднойчы будзе хаканне».
20.30 Тэлесерыял «Райскія яблыкі. Жыццё працягваеца».
22.25 Прэм'ера. «Два бакі адной Ганні». Тэлесерыял.
23.25 Навіны - Беларусь.
23.35 «Весткі».
- НТВ**
- 07.00 Сеннія.
07.05 Інфармацыйны канал «Сеннія раніцай».
08.30 «Іх норавы».
09.05 «І зноў добры дзень».
10.00 Сеннія.
10.20 «Сірэдні клас».
10.50 «Жаночыя погляды».
11.35 Дэзэктыўны серыял «Мангуст-2». 12.25 «Надзвычайнэ здарэнне. Расследаванне».
13.30 Серыял «Тэрыторыя прыгажосці». 15.10 «Професія-рэпарцёр».
15.35 «Агляд. Надзвычайнэ здарэнне».
16.30 Прэм'ера. Дэзэктыўны серыял «Вяртанне Мухтара-2». 18.20 «Надзвычайнэ здарэнне. Расследаванне».
19.00 Сеннія.
19.25 Прэм'ера. Вострасюжэтны серыял «Мядзведжкі кут». 21.35 Прэм'ера. Дэзэктыўны серыял «Агент адмісіялога прызначэння».
23.15 Сеннія.
23.40 «Алтар Перамогі». Зборы пераможцаў.
00.30 «Асаўліва небяспечны!».
- Белсат**
- 17.00 Аб'ектуў (агляд падзеяў дні).
17.10 На колах.
17.35 «Дарога на Вільню». дак. фільм, 2008 г., Беларусь.
17.45 «Кансультатыў». Чэмпіянат Еўропы ў Эстоніі (Талін). Паказальныя выступы.
01.15 Зімовыя віды спорту. Зімовыя Алімпійскія гульны. Часопіс.
17.55 Скачки на лыжах з трампіна. Кубак свету ў Германіі (Вілінген). НС 145.
18.45 «Алімпійскія гульны». Часопіс.
19.15 Зімовыя віды спорту. Зімовыя Алімпійскія гульны. Часопіс.
20.00 Футбол. Еўрапагалі. Навіны.
20.20 Абранае па серадах.
20.20 Конны спорт. Кубак свету ў Францыі (Бардз). Канкур.
21.20 Навіны коннага спорту.
21.25 Гольф. Тур PGA. Турнір NorthernTrust Open (Лос-Анджэлес, ЗША).
22.25 Тольф. Еўрапагалі. Desert Classic (Дубай, ААЭ).
22.55 Гольф-клуб.
23.00 Ветразевы спорт. Рэгата Rolex Sydney Hobart.
23.30 Яхт-клуб.
23.35 Абранае па серадах.
23.45 Тэніс. Турнір WTA ў Францыі (Парыж). Дзень 3-і.
01.00 Фігуранае катанне. Чэмпіянат Еўропы ў Эстоніі (Талін). Паказальныя выступы.
02.15 Зімовыя віды спорту. Зімовыя Алімпійскія гульны. Часопіс.

12 ЛЮТАГА, ПЯТНІЦА

06.00, 07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 13.00, 14.00,
15.00, 16.00, 17.00, 18.00, 19.00, 23.55
Навіны.

06.05 Дзень спорту.
06.10, 10.10, 08.15 «Добрай раніца»,
Беларусь».

07.05, 08.10 Зона X.

07.30, 11.50 Дзялова жыццё.

08.35 Сфера інтарэсаў.
09.05 Дэятктыўны серыял «Ліквідацыя»
(Расія), 1-я серыя.

09.55 Меладрама «Сёстры па крыві».
10.50 Камедыйная меладрама «Не нарадзіся прыгожай» (Расія).

11.40 Актуальнае інтарэс'ю.
12.10 «Алімпійская гульня». Ванкувер-2010»,
Дэйнікі Алемпійды.

12.35 Прэм'ера. Дэятктыў «Герайні свайго
рамана» (Украіна).

14.15 Шпілька.

14.45 Хранікална-документальны цыкл
«Нябачны фронт» (Беларусь).

15.15, 19.15 Навіны рэгіёна.

15.25 «OFF STAGE LIFE».

15.40 Смейная сага «Ярмолавы» (Расія).

16.35 Жаночае ток-шоу «Жыццё як жыцце».

17.35 Серыял «Не нарадзіся прыгожай».

18.35 «Алімпійская гульня». Ванкувер-2010»,
Дэйнікі Алемпійды.

19.25 «КЕНО».

19.30 «Зона X». Вынікі тыдня.

19.55 Дэятктыўны серыял «Ліквідацыя»
(Расія), 2-я серыя.

21.00 Панарама.

21.55 Фантастичны баявік «Бэтмен на-
зайджы» (ЗША).

00.15 Дзень спорту.

00.25 Фантастичны баявік «Бэтмен і Робін»
(ЗША - Вілкабртанія).

02.35 Іранічна драма «Бацька» (Францыя).

06.00, 06.30, 07.00, 07.30, 08.00, 08.30, 09.00
Навіны.

06.05 АНТ прадстаўляе: «Наша раніца».

09.05 «Слова жанчыне». Шматсер. фільм.

10.00 «Крэм». Шматсерыны фільм.

11.00 Навіны.

11.05 Навіны спорту.
11.10 АНТ прадстаўляе: «Чакай мяне». Беларусь.
11.50 «Ералаш».
12.00 «Малахай+».
13.00 Нашы навіны.
13.05 Навіны спорту.
13.10 «Зразумець. Грабачыца».
13.40 «Модны прысуд».
14.45 «Кантролны закуп».
15.15 «Віда Тараканава. У свеце злачын-
ства запалу». Шматсерыны фільм.

16.00 Нашы навіны.
16.10 Навіны спорту.
16.15 «Монтээркіст». Шматсер. фільм.

17.10 «Хай какуць».
18.00 Нашы навіны.
18.15 Навіны спорту.

18.20 «Вэротны адлік».
18.55 «Поле цудаў».
20.00 Час.

20.30 Нашы навіны.
21.00 Навіны спорту.

21.05 АНТ прадстаўляе: «Музычны суд».
22.25 Наша «Белараша».

23.00 Фільм «Рабаванне на Байкер Стрый».
01.00 Нашы навіны.

01.15 Навіны спорту.

06.00, 07.30, 10.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.30
«24 гадзіны».

06.10, 17.20 «Міншчына».

06.20 «Раніца. Студня добрага настрою».
07.40 «СТБ-спорт».

08.30 «Аўгапанарама».
08.50 «Гандбал». Серыял.

10.00 «Ціці гісторыя».

10.40 «Анёл-захавальнік». Тэленавэла.

11.30 «Далёкая свята».

11.50 «Званая вічара».

12.40 «Вылая». Серыял.

13.50 «Сакрэтныя гісторыі».

14.45 «Елен і рабты. Лепшыя серыі».
Маладзеўны серыял.

15.35 «Галіна». Серыял.

16.50 «Асабісты інтэрс». Серыял.

17.30 «Званая вічара».

18.30 «Вылая». Серыял.

20.00 «Сталічныя падрабязнасці».

20.10 «СТБ-спорт».
20.20 «Добры вечар, малаяня».
20.35 Фільм «Алекс і Эма». ЗША, 2003 г.
22.55 «Сталічныя падрабязнасці».
23.00 «Гараны лёда».
23.30 «Вільзмо-невільзмо». Агляд міжна-
роднага шоу-бізнесу.

00.10 Фільм «У пагоні за Эмі». ЗША, 1997 г.

01.55 «Сакрэтныя матэрываля». Серыял.

07.00 ЛАДная раніца.

08.00 «Гадзіна суду. Справы сямейныя».

09.00 У гэты дзень.

09.05 Жансавет.

09.30 Серыял «Каханне як каханне» (Расія).

10.30 Футбол. Чэмпінат Англіі. Агляд тура.

11.20 Шліпскі дэятктыў «Тэс рэзідэнта»

(СССР), 2-я частка.

12.35 Дак. фільм «Сад майі душы».

13.00 Прэм'ера. Аіманіцыяны фільм «Сак-
рэт ніндаў» (Францыя - Іспанія).

14.20 Мультсерыял «Сімейка піратата».

15.10 Свая музыка. Прагац.

15.40 Дэятктыўны серыял «Камісар Мэр».

16.30 Гадзіна суду. Справы сямейныя».

17.30 Усё ab яблепцы.

18.00 Серыял «Каханне як каханне» (Расія).

19.00 Пра мастца.

19.30 Елпартцер «Беларускі часіны».

20.20 Калыханка.

20.40 Біта экстрасенсаў.

21.45 «Хто, містэр Барак Абама?» Даку-
ментальны фільм (Расія).

22.30 Крыміналная драма «Пусты дом»

(Пайднёвія Карэя - Японія).

00.05 Тэлепорт.

06.00, 07.30, 10.30, 13.30, 16.30, 19.00, 22.30
«24 гадзіны».

06.10, 17.20 «Міншчына».

06.20 «Раніца. Студня добрага настрою».

07.40 «СТБ-спорт».

08.30 «Аўгапанарама».

08.50 «Гандбал». Серыял.

10.00 «Ціці гісторыя».

10.40 «Анёл-захавальнік». Тэленавэла.

11.30 «Далёкая свята».

11.50 «Званая вічара».

12.40 «Вылая». Серыял.

13.50 «Сакрэтныя гісторыі».

14.45 «Елен і рабты. Лепшыя серыі».

15.35 «Галіна». Серыял.

16.50 «Асабісты інтэрс». Серыял.

17.30 «Званая вічара».

18.30 «Вылая». Серыял.

20.00 «Сталічныя падрабязнасці».

21.05 Асабісты інтэрс.

22.30 «Званая вічара».

00.05 Тэлесерыял «Район».

01.55 «Сакрэтныя матэрываля». Серыял.

07.00 «Снайпер. Зброя адплаты». Мастакі

фільм.

16.00 Нашы навіны.

16.15 Навіны спорту.

16.20 Асяродзяе пасялення.

17.20 Камедыя «Дзікнітымы поспеху».

18.55 АНТ прадстаўляе: «Адзін супраць

усіх».

19.55 АНТ прадстаўляе: «Чакай мяне».

Беларусь.

20.30 Нашы навіны.

21.00 Навіны спорту.

21.05 Асабісты інтэрс.

22.30 «Званая вічара».

00.05 Тэлесерыял «Район».

01.30 «Сакрэтныя матэрываля». Серыял.

06.00 «Раніца Pacі».

09.30 Тэлесерыял «Аднойчыны будзе каханне».

10.00 Сініяя сцяна.

11.00 Сініяя сцяна.

12.00 Сініяя сцяна.

13.00 Сініяя сцяна.

14.00 Сініяя сцяна.

15.00 Сініяя сцяна.

16.00 Сініяя сцяна.

17.00 Сініяя сцяна.

18.00 Сініяя сцяна.

19.00 Сініяя сцяна.

20.00 Сініяя сцяна.

21.00 Сініяя сцяна.

22.00 Сініяя сцяна.

00.05 Тэлесерыял «Район».

01.30 «Сакрэтныя матэрываля». Серыял.

06.00 Моладзевая камедыя «Дзялчынка ў

хлопчыку». Хлопчык у дзялчынке.

07.30 «Казкі Бажэнава».

08.00 Сініяя сцяна.

09.00 Тэлепорт.

06.00 Навіны - Беларусь.

07.25 «Кулагін і партнёры».

17.55 Прэм'ера. «Кармеліта. Цыганскі

запал». Тэлесерыял. 2009 г.

18.50 Навіны - Беларусь.

► ЭТНАПАЛІТЫКА

ПЕРАПІС, або БІТВА НАРОДАЎ

Іван БІЧ

**У Расійскай Федэрэцыі
хутка пачынаеца перапіс
населеніцтва. Фальсіфікацый
наўрад і ці атрымаеца
пазбегнуць, паколькі
для шматлікіх мясцовых
нацыянальных эліт перапіс
стане бітвай за свае правы і
прывілеі.**

Сваю ролю ў эскалаціі напружанасці адыграла ў тым ліку і нядайняня рэмарка Барыса Грэзлова, спікера Дзяржкайной думы, лідэра партыі «Адзінна Расія». Ён падзіліўся з журналістамі ідэй ліквідаваць некаторыя суб'екты РФ, якія, на яго думку, не адпавідаюць познім крытограм. Халя размова ішла перш за ўсё пра эканоміку, на перыферый гту звязу ўспрынялі як пагрозу дзяржаўнасці малых народоў. Важным контрагументам Маскве можа быць нацыянальная статыстычка.

Аднак і без заўга Грызлова было зразумела: ўсё ідзе да таго, што перапіс–2010 стане нечым накшталт выбарчай кампаніі. Каб стварыць ілюзію легітимнасці палітыкі ў рэспубліках і абургунтаўшыць свае этнатачычныя метады кіравання, мясцовыя элітамі патрабоўна пэўная лічба. Таму няма сумневаў, што на выніках перапісу адаб'юцца ваявое ўмішанне мясцовай улады ў працэсе самаідэнтыфікацыі грамадзян, а таксама магчымыя фальсіфікацыі.

Так, спікер Дзяржкады Татарстана Фарыд Мухаметшын заклікаў депутататаў пачаць «сур'ёзную тлумачальную працу» сярод насельніцтва па падрыхтоўцы да перапісу–2010. «Важным аспектам» хуткага перапісу ён лічыць тое, што «збор даценых па колкасці прадстаўнікоў розных нацыянальнасцяў Расіі будзе дакладны». За гэтай канцылярскай фармулёўкай хаваеца злакочанае сцікіраўніцтва Татарстана праблемай захавання і памнажэння колкасці татар у краіне.

Прычына простая: татары — другі па колкасці народ у Расіі пасля рускіх. Паводле перапісу 2002 года, іх было ў краіне больш за 5,5 мільёна чалавек (амаль 4% насельніцтва РФ). Для шматлікіх кіраўнікоў Татарстана такая адносина вялікая колкасць татар сярод жыхароў Расіі стала важным кірзацім. Вялікі народ — вялікая палітыка, а нацыя, у мясцовых кіраўнікоў ёсьць магчымасць прад'яляць Цэнтру патрабаванні і прасць для сябе адмысловыя статус.

Цікава, што ў Казані сапраўды башца, што Масква захоча раскальцоў татарскую націю (большасць татар жыве па-междзя Татарстана). Быццам татарам у Сібіры будзе пропланавана запісваць сябе «сібірскім татарам», у Паволжы — «волжскімі» г. д.

Затое самі татарскія ўлады ўянае «адарвуша» на маленых этнасах на тыгрысты Татарстана.

Аднак самая цікавая сітуацыя з перапісам склалася ў Башкіріі. З часу стварэння аўтаноміі ў СССР башкіры былі туту меншанці. Па выніках перапісу 1989 года, іх быў 21% ад агульнай колкасці насельніцтва. Калі прыйшоў час праводзіць першы постсавецкі перапіс, урад Башкіріі вырашыў пагуляць са статыстыкаў. У выніку колкасць башкір сенсацийна вырасла да 29 працэнтаў. Гэта прыўтых, што ўсія перажыўвалі ў той час дэмографічны спад. Кучэй за ўсё, патрэбна лічбу намялявалі галоўным чынам за кошт татар, якіх у 1989 годзе ў мясцовай

нацыянальной структуры было 30 працэнтаў, а ў 2002-м стала толькі 20 працэнтаў. Прынамсі татарская арганізацыі кажуць, што 250 тысяч татар дзяляючы фальсіфікацыямі сталі башкірамі. Між тым, спецыялісты па дэмографіі кажуць, што нават пры самым нізкім узроўні прыросту колкасць татар мусіла вырасці. Пра тое, што адміністрацыі ресурс быў галоўным фактам росту колкасці тытульнага этнасу, таксама сведчыць парапінанне вынікаў перапісу ў Башкіріі з пакачыкамі ў суседніх рэгіёнах, якія знаходзяцца ў падобных эканамічных і кліматычных умовах.

Укосна пра тое, што заложнікамі падтасоўкі сталі менавіта татары, сведчыць і грамадская атмасфера, на фоне якой праходзіць перапіс. У той жа час ва Уфе адбылася канферэнцыя гісторыкаў пад інтыгуючай назвай «Супраць фальсіфікацыі гісторыі Башкіріі». Пасярод вынікаў у Маскве на адрас Пушына даслалі зверот. У тэксце звероту татары чамусцы называюць гісторычным ворагамі Расіі, у адрозненні ад башкір.

Некаторыя фрагменты дакументу вартаў, каб іх цытаваць: «Мы, удзельнікі наўкаво-практычнай канферэнцыі, адзначаем, што ўмацаванне дэмографічнага патэнцыялу башкірскага народа аб'ектыўна адпавядае палітычным інтэрэсам як Расійскай дзяржавы, так і рускага народа, па складзе якіх башкір з'яўляюцца неабходнай процівагай для татарскай экспансіі ў Волга-Уральскім рэгіёне». Стварэнне Татарскага пояса, які практыкуюць праз уесь Урала-Паволжскі араал да Казахстанскіх стэнаў, не можа адпавядаць доўгатэрміновым геапалітычным інтэрэсам Масквы. Нездарма як царскі, так і савецкі ўрады асцерагаліся росту ўльви татарскага фагту ў этнапалітычнай мазаіцы цюркскіх народаў і прыкладзілі значныя сілы для таго, каб стрымліваць амбіцыі Казані».

Сёння перад Уфой стаіць задача як мінімум паўтарыць лічбу

Татары — другі па колкасці народ у Расіі пасля рускіх.

Паводле перапісу 2002 года, іх было ў краіне больш за 5,5 мільёна чалавек (амаль 4% насельніцтва РФ)

башкір, якія перайшлі на асельніцтва. Башкірамі, у сваю чаргу, называлі тых, хто застаўся качаўнікамі.

У любым выпадку, на гэты раз Уфа гуляе больш асцярожна. У мясцовых СМІ шмат публікацый пра гісторычнае башкірска-татарскае сіброўства, пра двух братоў, пра два крылы адной птушкі і г. д. У кастрычніку мінулага года адбыўся візіт ва Уфу Рыната Закірава, старшыні Сусветнага кангрэсу татар, якога асабіста прыняў Мургаза Рахімаў.

Акрамя таго, у башкірскага кіраўніцтва ёсьць дадатковыя джокеры. Сам факт публікацый радыкальна абноўленага колкасціна гаспадарства ў той жа Башкіріі можа выклікаць абастронне міжнацыйных адносін, што Маскве зараз абслонтуна не патрабна.

▼ ЯНЫ ПРА НАС: ЗАМЕЖНАЯ ПРЭСА ПРА БЕЛАРУСЬ

Абодавым бакам не выгадна было засяяваць канфлікт, улічваючы некаторыя вонкавыя чыннікі. Расійскі «газпрам» сёлата плауне пачаць будаўніцтва аднаго з новых газаправодоў, і запішыцца мітусівак паставак энергарэсурсаў яму не патрэбна. Беларусь таксама добра разумеюць, што прайграе супрацтвастайнічым добрым не скончыцца. У 2007 годзе, пасля аднаго з таких канфліктў, Расія актыўнавала стварэнне новага нафтаправода ў абыход беларусаў.

«Взглед» (Расія)

Некаторыя акалічнасці развіцця ўнутранай і знююшчай палітыкі Беларусі таксама паказваюць на існаванне глебы для дэшавага расколу з РФ. У канцы мінулага года Мінск абвясціў пра намер распрацаўваць новую «Сістэму нацыянальнай бяспекі». Рэзынкі гэтага дакумента можа стаць пункт пра забеспечэнне энергетыч-

най бяспекі з намёкам на проблемы з Расіяй. Акрамя таго, Аляксандар Лукашэнка актыўна развівае двухбаковыя адносіны з туркменскім калегам, у тым ліку таксама для забеспечэння прамых паставак энерганосьбітага. Варта ўзгадаць і пра паглыненне кантактаў Беларусі з МВФ. Дарчы, апошні спрабуе атрымаваць ролю медыятара ў нафтавай спрэчцы паміж РФ і РБ. Усё гэта кажа пра тое, што напамін Кангрэса ЗША пра нелегальні збройныя бізнес Беларусі можа мець шматпланавае прыкладанне да блігайчай сітуацыі. Вядома, меркаваць, што сам па сябе гэты мірок пасвярдыць Маскву і Мінск, падтасуя няма. Але ў дачыненні да іншых фактараў гэта можа адъяграць сваю ролю.

«Комментары» (Украіна)

Давома, якую Масква і Мінск дасягнулі пасля доўгай і працяглай нафтавай вайны, хутчэй за ўсё, толькі падштурхнені Аляксандра Лука-

шэнку да рэалізацыі праекта Адэса—Броды, і адпаведна, адштурхненіе ад Расіі. Нягледзячы на «добраю міну» беларускага кіраўніцтва, у нафтавай вайне яны панеслі вялікі фінансавыя страты. Відаўчы, што Беларусь перасцатала быць нафтавым афшорам. У той жа час ад сваіх пазіцыі Мінск не адступіў і прадаў свае заводы расіянам не пагадзіўся. Гэта можа азначаць толькі адно: у Аляксандра Лукашэнкі маюцца іншыя планы аднона выкарыстанні эфектуўных прадпрыемстваў... Ды і настойлівае запрошэнне Польшчы і Украіны ўдзельнічаць у праекце Адэса—Броды—Гданьск таксама як ніколі своечасавае.

«Независимая газета» (Расія)

Час пакажа, што выльвецца гэта не пазабуйная ўнутраных супірчынаў кантагурацыя новай апазіцыі. Беларускія ўлады заўсёды на крок апярэджаюць апазіцыю. Бела-

рускі рэжым дайно ўжо на справе, а не словах рэалізуваў гэту самую «незалежнасць». Толькі дзяржавай незалежнасць Эспублікі Беларусь увасабляеца на практицы съходзячы з прымітыўных матэрыяльных інтэрэсаў беларускага чынуніцтва, а не ў памяці Вітаўта Вялікага і бел-чырвона-белага сцяга. Але тым больш надзеяна... Беларускому незалежніцкаму блоку (БНБ) і да іх падобных наўрад ці атрымаеца перагуляць цяперашнюю ўладу і на глебе праўлага палітуры і на глебе філіту з царквой. Тут дзяржава ўсё трymае пад кантролем, а па частцы таго, як траба размайліць з кансерватыўным абывацелем, прэзідэнт Лукашэнка дасы фуру кокжаму. Так што ў перспектыве барацьба БНБ з «аталітарызмам», «камунізмам» будзе найбольш паспяховай толькі ў дачыненні да быльых таварышаў што на калісці адзінам дамакратычным руху.

«Рабкор» (Расія)

ЗАМЕЖЖА

▼ МІЖНАРОДНЫЯ НАВІНЫ

ІТАЛІЯ. ПАРАНДЖУ ЗАБАРОНЯЦЬ

Італійскія ўлады вывучаюць досвед Францыі, дзе не так даўно было забаронена нашэнне паранджы, для прыніцца падобнага закона ў Італіі. Прычым імпартаваць французскія заканадаўчыя ініцыятывы хуткім тэмпам. Па словам міністра роўнасці, ужо праз некалькі тыдняў будзе падрыхтаваны праект новага закона. Неабходнасць забароны традыцыйнага ісламскага адзення міністр тлумачыц самімы высакароднымі мэтамі: «Эта дапаможка маладым эмігрантам вырвачца з гета». Аднак падобная аргументацыя не задавальняе апазіцыю. Лідер адной з відучых партый левай апазіцыі заявіў, што нашэнне паранджы — гэта права індывідуальнасці. Цікава, што ў Італіі яшчэ з 1975 года існуе закон, які забараняе хаваць твар на публіцы. Аднак прыняты ён быў не з-за пагрозы ісламізму, а з-за актыўнасці левых радикалаў, якія падчас вулічных боек з паліцыйнага хавалі свой твар на матыкаўскімі шлемамі ці хусткамі.

На матэрыялах «El País» (Іспанія)

КАЗАХСТАН. СЕРЫЯЛ ПРА ДЗЯЦІНСТВА НАЗАРБАЕВА

Пад Алма-Атой пачаліся здымкі фільма пад назвай «Неба майго дзяцінства», які распавядае пра дзяцінства презідента Казахстана Нурсултана Назарбаева. Па інформацыі мясцовыx СМІ, Нурсултана ў фільме будзе іграць пяцігадовы Нурдаўлет. Адмыслова для здымкаў фильма Нурдаўлет вытуніўся скакаць на кані, асвойваў урокі тэатральнага майстэрства. Яго настаўнік — актёр Пауднёва-Казахстанскага абласнонага драматычнага тэатра Мухан Шакіраў — адзначае неверагодную харызму і талент хлопчыка і прадказвае яму вялікую акцёрскую будучыню. Прэм'ера фильма чакаецца ў ліпені — да 70-годдзя казахскага лідэра.

На матэрыялах казахскай прэсы

ФРАНЦЫЯ. ГЮЛЬЧАТАЙ ЗАКРЫВАЕ ТВАР

Як піша єўрапейская прэса, французскіх дзяўчыннак-тындыджэрэй з мусульманскіх сем'яў ахапіла дзіўнай моды. Яны носяць паранджу. З аднаго боку, гэта пратраст супраць курсу цяперашняга правага ўраду і презідэнта Сарказі. З іншага — своеасаблівая праява жаночага пратэсту і абарона права на індывідуальнасць. Прэса дыскутуе, як доўга працягненне гэта моды на паранджу і ці мае

пратест сацыяльнай асновы. Між тым, большасць жаночых арганізацый, у тым ліку арабскіх, ухваліла забарону паранджы. Цікава, што ѯдэю Сарказі падтрымала таксама большасць мужжын-мусульман. Увогуле, у Францыі зараз працьківае прыкладна 5-6 мільёнаў мусульман. Адпаведна статыстыци, паранджу носяць амаль 2 тысяча мусульманак.

На матэрыялах «The Guardian» (Вялікабрытанія)

ЗША. АБОРТЫ І АМЕРЫКАНСКИ ФУТБОЛ

Скандал, ды яшчэ які. Прычым там, дзе быццам усё больш-менш палітычна нейтральна. Гаворка пра амерыканскі футбол, а канкрэтна пра фінальны матч за Суперкубак Superbowl — гэта самае славутавое спартове шоу ў Злучаных Штатах. Кохны год у лютым пераможцы давою самых вялікіх футбольных лігаў змагаюцца за згаданы прыз. За падзейнай сонечніці Амерыка. У гэтым годзе на попі супрэсія гульцы з клубу «Saints» (Новы Арлеан) і «Colts» (Індіянаполіс). Здавалася, усё было добра. Але канал CBS, які мае правы на трансляцыю, пагадзіўся з рагамаваць падчас матчу кампанію супраць абортаў. Яе замовіла кансерватыўная асацыяцыя Focus on the Family. Тэма абортаў падзяляе амерыканцу. Па аптыннях, адна палова насельніцтва падтрымівае права жаны на аборты, другая — не. Адпаведна, раешненне CBS выклікала пратэсты. Асабліва актыўна пратэстуюць феміністычныя арганізацыі. Такая пазіцыя мела свае камерцыйныя наступствы для студы. Упершыню за 23 гады стаўці рэкламу

Па матэрыялах «Le Monde» (Францыя)

ІТАЛІЯ. ПОРНАІНДУСТРЫЯ РЫХТУЕ АДКАЗ «АВАТАРУ»

Вядомы італьянскі режысёр Цінта Брас, які спецыялізуецца на эратычных фільмах (гэта ён, дарэчы, зняў «Калігулу»), заявіў, што рыхтуе годны адказ на «Аватар». Рэжысёр збіраецца выпустіць на экраны парнаграфічны фільм у фармаце 3D. Брас, якому 78 гадоў, заявіў, што цікл самы зручны час, каб эксперыментаваць з згаданым фармаце. Ён таксама выказаў спадзяванне, што ігроны фільма стане прадметам гонару італьянцаў, паколькі гэта будзе першы італьянскі 3D фільм. Цікава, што Брас збіраецца перанізіць «Калігулу», якога зрабіў у 1979 годзе. Па яго словам, з-за цензуры з Галівеуду, які, зрешты, і замовіў яму карцінку, шмат чаго давялося выразаць. Дарэчы, нават пасля той самай галівеудскай «цензуры» фільм шмат дзе забаранілі, напрыклад, у Вялікабрытаніі. Так і накшталт, Брас абвясціў, што здымкі новага «Калігулы» ў 3D пачніцца ў чэрвені.

На матэрыялах «El País» (Іспанія)

ЦІКАВА

ЦІ ПАТРЭБНЫ НАМ ТАКІ ГРУНВАЛЬД

Алег ПАТРОУ

У гэтым годзе святыніца 600-годзе бітвы пад Грунвальдам. Польская ліберальная і левая прэса заклікае перагледзець стаўленне да гэтай падзеі.

Шматлікія нацыяналістычныя канцепцыі будуюцца на створаніях у XIX стагоддзі (час нараджэння панянніц «нацыя») міфах пра герайчныя бітвы працдкаў. У палякаў гэта, відавочна, Грунвальдская бітва, капітль у 1410 годзе аб'яднанне войска Карона Польскай і Вялікага княства Літоўскага разбіла тэутону.

Міф пра Грунвальд быў адным з галоўнымі чынікі мабілізацыі польскага народа, асабліва ў часы, калі Польшча была пазбаўлена дзяржаўнасці. Святыніца на ўсім свету 500-й гадавіны Грунвальда ў 1910 годзе стати яскравай маніфестацыйнай актуальнасці польскага пытання і намера палякаў вярнуць дзяржаўнасць і незалежнасць. Усім вядома гісторыя з карцінай Яна Матэйкі «Грунвальдская бітва» (1878), якую гітлераўцы дўгота, але марна шукалі падчас акупацыі Польшчы. Польскія патрэты ёх схавалі палатні, разумеючы сімвалічную сілу твора.

Андан ці патрэбы ціпераціяй незалежнай і демакратычнай Польшчи ствары міф пра Грунвальд як сімвал супраціву юНЕмецкія экспансіі? Польская левая і ліберальная прэса ўсё частей спрабуюць глядзець на Грунвальд больш комплексна, у кантэксьце тагачаснай гісторыі ўсёй Еўропы. Прапануваючы новыя падходы і трактоўкі той падзеі.

Каб зразумець ціперацію неадзікватнасці нацыяналістычных міфаў XIX стагоддзі, трэба згадаць іншую бітву. Маю на ўвазе бітву ў Тэутабургскім лесе, тысічнай гадавіны прадзейнай часу, духу інтэграцыі народоў ЕС. Палітыкі і гісторыкі ФРГ не малгі прыясці побач з круглай датай, аднак наадаць ей нейкай актуальнасцю гучанне так і не здолелі. Адзінай, хто актыўна эксплюатаваў тэму бітвы — правыя німецкія радыкалы. Для іх тая бітва і зараз актуальная. Толькі змагацца траба не з рымлянамі, а з амерыканскім масавай культурай і эмігрантамі.

Ці не чакае падобны лёс Грунвальд? Цалкам магчымы, з улікам позніх астставін. На-першэ, тэма кампенсацый выгнаным у 1945 годзе з Польшчы немцамі працэсэу аўяднання Германіі, Пра яе шмат згадвалі падчас

якому супрацьстаяла Францыя. Нарэшце, са спасылкай на туго бітву Бісмарк праводзіў напрыканцы XIX стагоддзя антыкаталіцкую кампанію, так званы «Культуркампфі».

І вось прыўшоў тысячагадовы юбілей. Нечакана для сібе немцы канстатавалі, што міф пра туго бітву састаўляе і сёня абалюто не патрэбны. Аказаўся, што быўны нацыяналістычны інтарэпраэкт пра герайчныя відавочна, што перамога над легіёнамі не мела нікага стратэгічнага значэння для германцаў. Тоэ, што не змагла зрабіць рымская зброя, зрабілі хрысціянскія місіянеры. Больш таго, дзікуючы прыходу рымлян і ўключнню рогіёна ў кола агульнай єўрапейскай культуры, у Германіі з'явіліся першыя навуковыя ўстановы, гарады і г.д.

Ну а капі заглыбіцца ў даследаванне бітвы ў Тэутабургскім лесе, сітуацыя выглядае яшчэ

Па падліках гісторыкаў, на грунвальдскім полі ў войску Ордэна саміх немцаў было не больш за 500 чалавек. Іншыя — паспалітае рушэнне з Памор'я, дзе на той час жылі пераважна палякі. А ўстане палякаў было шмат немцаў з Малай Польшчы

Бытавая і правая культура ў гарадах была падобнай.

Па падліках гісторыкаў, на грунвальдскім полі ў войску Ордэна саміх немцаў было не больш за 500 чалавек. Іншыя — паспалітае рушэнне з Памор'я, дзе на той час жылі пераважна палякі. У сваю чаргу, у стане палякаў было шмат немцаў з Малай Польшчы. Наўбайшы радыкальная рэзіўністы Грунвальда ўвогуле задаюць пытанне, ці на трэба рэзіўлітаваць Конрада Мазавецкага, які запрасіў Тэўтонскі орден на польскі землі? На іх думку, альтэрнатыўная саюз з немцамі быў бы рост ульву на палякаў паганскай культуры балтаў.

Канцепція публіцыстыкі, якія заклікаюць перагледзець міф пра Грунвальд, пакуль дастатковая слабыя і патрабуюць больш аргументаў. Яны звычайна прапануюць разглядаць бітву як нейкі перыферыйны єўрапейскі феадальны конфлікт. Аднак ствары нацыяналістычны польскі міф пра Грунвальд, відавочна, таксама кепска пасуе єўрапейскай павестцы дnia XXI стагоддзя.

На матэрыялах польскай прэсы

КАМЕНТАР

ШЫРОКАЯ АЎТАНОМІЯ? ДЗЯКУЙ, НЕ ТРЭБА

10 студзеня жыхары двух французскіх заморскіх дэпартаментаў Марцініка і Гвіана прагаласавалі супраць пашырэння аўтаноміі. Пра дзіўнослізавіх кірхені французскага посткаланілізму журналіст «НЧ» Алег Новікай размаўляе з французскім калегам Бэрнардам Шмідтам, які нядыўна пабываў на Марцініцы.

— Сыходзічы з рэзіліі постсавецкай палітыкі, выбар жыхароў Марцінікі падаецца вельмі дзіўным. Статус шырокай аўтаноміі, які паказаў прыклад тых жа былыx аўтаномных савецкіх рэспублік, дае большыя магчымасці для мясцовай палітычнай літвы.

— Здавалася, так яно і павінна быць. Існуе вялікая этнічная і культурная розніца паміж чарнаскурмі жыхарамі вострава і жыхарамі метраполіі. Што, даречы, выклікае ёфект мікрайскримінацыі: туўбліцам цілка рабіць кар'еру, і неахвонта бяруць на працу. Эканамічны і спажывецкі стандарты на французскіх Карибах вельмі далёкі ад Францыі. Мясцовыя прафсаюзы на той жа Марцініцы мараць, каб мінімальны заробак складаў 350 ўроў. У Францыі гэта нават не грошы. Нарошце, на востраве даўно існуе, у адрозненні ад Гвіаны, незалежніцкі рух. Прымым ёсьце незалежніцкія партыі як кроулі, так і чарнаскурых. І нават больш: таго: на мясцовыя выбарах 2008 года Рух за незалежнасць Марцінікі (ММІ) упершыню прарабаўся ў органы ўлады. У некаторых раёнах за яго галасавала каля 40 працэнтаў. Тым больш ізўнімны здаюцца вынікі галасавання: супраць пашырэння аўтаноміі прарабаўся прыкладна 79 працэнтаў. Прымым яўка была дастатковая высокая — каля 70 працэнтаў. Можна казаць, што гэта свядомы выбар большасці.

— Які галоўны матыў такога выбару?

— Каб зразумець, чаму большасць прагаласавала супраць пашырэння аўтаноміі, трэба вярнуцца ў мінулы год. Дакладнейшы пажар у Парыжу прыехаў асабіста прэзідэнт Сарказі. Менавіта ў час візіту ён прапанаваў жыхарам Марцінікі больш эканамічнай самастойнасці і абвясціў пра будучы рэферэндум

Даведка

Марцініка — востраў у цэнтральнай частцы архіпелага Малія Айтынг-Сістэма, які размешчаны ў Карыбскіх моры. Адміністрацыйна з'яўляецца заморскай тэрыторыяй Францыі. Галоўным чынам на востраве жывуць нащадкі былыx рабоў з Афрыкі і крэолы.

наваў жыхарам Марцінікі больш эканамічнай самастойнасці і абвясціў пра будучы рэферэндум. Хаця на самай справе палеміка пра статус Марцінікі ідзе вельмі даўно. Зараз Марцініка — заморскі рэгіён. Статус быў прысвоены ў 2003 годзе. У кожным падобным заморскім рэгіёне дзейнічае выбарная рэгіональная рада. Гэтыя рэгіёны долегуюць сваім прафсаюзамі ў агульна-нацыянальныя структуры — Нацыянальную асамблею, якая, аднак, кіруючы спецыяльнімі прэфектам з Парыжы. Праўда, некаторыя законы метраполіі тут не дзейнічаюць. Такая сітуацыя даўно не задавальняе як пыхільніку незалежнасці, так і так званых «асімілістў», якія хацелі бы бачыць Марцініку звязанымі з французскімі дэпартаментамі.

— Як рэагавалі на ідзю Сарказі мясцовыя партыі і палітычныя рухі?

— У большасці крэтычна. Схема Сарказі, у двух словах, была наступная: адміністрацыя Марцінікі атрымлівае больш гаспадарчых праў. У сяве чаргу, Парыж скарачае фінансавыя

датацыі востраву. Пры гэтым праект не прадугледжваў ані змены палітычнай структуры, ані памяншэння палітычнай залежнасці ад Парыжа. Сарказі ўзгуроўле радыкальна выскочкы магчымасць незалежнасці для Марцінікі. Такім чынам, мясцовыя нацыяналісты пабачылі ў праекце Сарказі напротy спробу перакласіці на востраве эканамічную адказнасць і заклікаці галасаваць супраць.

— Як рэагавалі у Францыі на праект Сарказі і вынікі рэферэндуму?

— Правыя партыі, кшталту Нацыянальнага Фронту, і частка галістуў выступілі радыкальна супраць пашырэння аўтаноміі. Яны пабачылі ў гэтым замахах на іншытытуты французскай рэспублікі, для якіх характэрны монопольны цэнтралізм і універсальнасць граў для кожнага грамадзяніна. Хаця існуюць рэгіёны-выключчні. Такі маніпуляцыйны зварынг звязаны з regime de la spcialit legislative. Такі рэжым дзейнічае на некаторых тэрыторыях. Тут мясцовыя органы ўлады маюць права прымаць канчаткове рашэнне па падпісаных у Парыжы законах. Такім праўм карыстаючыся некалькі астравоў у Палінезіі. Менавіта такую форму шырокай аўтаноміі хоць ў аўтаномісті і прыхільнікі незалежнасці. Што тычыцца французскіх левых, то яны былі цалкам на баку праціўніка Сарказі. Па большасці іх праблема незалежнасці не цікавіла. Іх цікавіў страйк, у якім яны бачылі правобраз будучых класавых бітваў у Францыі, прыклад таго, як трэба дзейнічаць. Падчас забастоўкі востраву наведалі амаль усе лідэры французскіх левых.

— Рэферэндум праваліўся. Што далей?

— Сапольнальная супірачнасці на Марцініцы застаюцца не вырашанымі, таму канфлікт на востраве будзе працягвацца. Шмат што зарас будзе залежаць ад вынікаў забастоўкі на суседнім востраве Гвадалупа, які таксама належыць Францыі. Напрыканцы студзені там началася забастоўка. Калі яна перакінешца на Марцініку, магчыма, тэма неабходнасці змены статусу вострава зноў успішы.

ПАЛІТЫКІ ТЫДНЯ

БАРЫС ФОКША

Міністр культуры Малдовы Міхаіл Фокша пра конкурс праектаў помніка «Манумент Свабоды», які будзе ўсталяваны перад уваходам у будынак парламента. Увогуле, манумент будзе прысвечаны красавіцкім падзеям мінулага года. Тады, нагадаем, молады і студэнты, пратэстуючы супраць перамогі Кампартыі на парламенцкіх выбарах, арганізавалі масавыя акцыі ў цэнтры міндаўскай сталіцы. Іх вынікамі сталі захоп і разгром будынку парламента. Камуністы, якія тады кіравалі краінай, пратэст падаўлі, аднак утрыманца пры ўладзе не здолелі. Увесенье да ўлады прыышла каўчыга дэмакратыя, якія трактуюць падзеі ў красавіку не як мяцеж на замову румынскіх спецслужб, а народны пратэст, пралог дэмакратычнай перамогі. Адсюль і ўзнікла ідэя «Манумента Свабоды». Конкурс толькі абелішчыў, аднак узрас зразумела, што спрэчак вакол яго будзе шмат. Справа ў тым, што студэнты падчас тыдня падзей 2009 года знішчылі арыгінал дэкларацыі незалежнасці Малдовы, патрабуячы дэлуксуні Малдовы да Румыніі. Ці можа міндаўская ўлада ставіць манумент людзям, якія хадзілі пазбавіць краіну суверэнітату? Менавіта з такіх пазіцыяў крэтычную ѹходзіць ідэя помніка камуністы-апазыцыянеры. Яны патрабуюць пастаўіць помнік не свабодзе, а незалежнасці Малдовы.

ЭВА МАРАЛЕС

Прэзідэнт Балівіі, вядомы сваімі радыкальнымі левымі поглядамі, апошнім часам зацікавіўся пытаннем глобальнага пасялення. Прычым настолькі моцна, што на днях абвясціў пра правядзенне ў балівійскім горадзе Качабамба «Сусветнай канферэнцыі народу» супраць кліматычных змен і з Мадэз-зямлю». Канферэнцыя павінна адбыцца ў красавіку. Кіецкі працэс, які паказаў падзеі ў Каленгагене, супраўды знаходзіцца ў крызісе якраз з-за пазіцыі багатых краін. Таму прапанаваў Маралес сапраўды атрымала рэзананс. Сам прэзідэнт Балівіі мае тут шмат амбіций. У Качабамбе сядр іншага будзе амбікроўца пра ідэя правядзення сусветнага рэферэндуму па пытанню глобальнага пасялення. Міркуюцца, што на плебісці вынесуць пытанне пра скарачэнне выкідаў газу ў атмосферу і пра неабоднісць кампенсацый народам краін Трэцяга свету з боку развойтой Пойначы за эксплуатацыю іх прыродных багаццяў. Сама аптымістична вынікнуць дэзючыя актыўністамі грамадзянскіх арганізацый. Накопылі рэальна такая глобальная акцыя, цікава скажаць. Многія арганізацыі і нават урады заявілі пра свой удзел у канферэнцыі. У той жа час многія адмовіліся ад удзелу, асцерагаючыся, што балівійцы не змогуць забяспечыць добрую арганізацыю канферэнцыі. Прынамсі сайт канферэнцыі сапраўды працеце абы-як.

НІК ГРЫФІН

Лідер правай Брытанскай нацыянальнай партыі (BNP) і так мае дрэннае рэзананс сярод мясцовыя інтлігенты. Дастатковая згадаць гісторыю, калі нацыяналісты паспрабавалі весці кампанію супраць польскіх эмігрантаў, надрукаваўшы плакат з выявай самалёта, на якім у 1940-я гады польскія лётчыкі змагаліся за Англію супраць фашисты. Цяпер Нік заяўіў, што з'яўляецца фанатам народнай англійскай музыки. Тут і пачалося. Шматлікія музыкі, якія граюць народныя творы, пачалі дружна рабіць заявы, што народная музыка і брытанскі нацыяналізм — абсалютна розныя рэчы. Яны спасылаюцца пры гэтым на той факт, што вялікі юліяду па падрымку народных музычных традыцыяў змагаліся за Англію супраць фашысты. Цяпер Нік заяўіў, што з'яўляецца фанатам народнай англійскай музыки. Тут і пачалося.

Шматлікія музыкі, якія граюць народныя творы, пачалі дружна рабіць заявы, што народная музыка і брытанскі нацыяналізм — абсалютна розныя рэчы. Яны спасылаюцца пры гэтым на той факт, што вялікі юліяду па падрымку народных музычных традыцыяў змагаліся за Англію супраць фашысты. Цяпер Нік заяўіў, што з'яўляецца фанатам народнай англійскай музыки. Тут і пачалося.

ПОВЯЗЬ ЧАСОУ

► ПОСТАЦІ

СЛОВА ПРА БРАТОЎ ГАРЭЦКІХ

Арсень Ліс

Браты Гарэцкія належаць да залатога пакалення беларускай інтлігэнцыі, што насуперак неспрыяльным, часам фатальным, умовам здолела многа і годна папрацаўца для духоўнага спасціжэння. Беларусі, сувядрдження яе як суверэнай этнічнай адзінкі ў агульналюдской супольнасці. Належалі яны да пакалення, якое надзеіна абаперлася на грунт, падрыхтаваны «Нашай нівай» з яе праграмай «будзіць у беларуса пачуццё чалавека і грамадзяніна», арыентацыяй на дзмакратьчныя шляхі развіцця маладой, паўсталай да свядомага грамадскага жыцця нацыі.

«Твой, Беларусь, пачаўся Рэнесанс цяпер, // Хто ведае, што створыць твой народ!» — так, аглядаючыся на варшыні высокага єўрапейскага Адраджэння XV—XVI стагоддзяў, марыў распавядці адзін з дойлідаў беларускага тэатра Францішак Аляхновіч.

«Ахвярую сваім «*«Ф* дзеля святога для ўсіх нас Адраджэння», — скажа Максім Гарэцкі, які як пісьменнік дэбютаваў у «Нашай ніве». Скажа запаветнае паслі таго, як выйдці зборнік яго апавяданняў «Руні», апоець «Дзве душы», «Гісторыя беларускай літаратуры», адзначаныя канцэнтруальнымі поглядамі на становленне беларускага прыгожага пісьменства.

Гаўрыла Гарэцкі пад духоўным упрыгожваннем старэйшага за яго на сям год брата Максіма таксама марыць пра адраджэнне башкайчыны — Беларусь. Але перадусім пра гаспадарчае, эканомічнае яе адраджэнне.

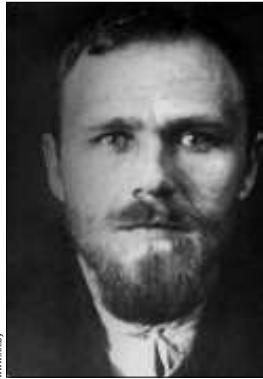
Студэнтам Пітроўскай (Ціміраўскай) сельскагаспадарчай індустрыйнай школы сельскагаспадарчай акадэміі ён гуртуе землікоў у Беларускай культурно-навуковай асацыяціі студэнтаў (налічвалася 175 чалавек), плануе пакрыць Беларусь навукова-даследчымі станцыямі для раскрыцця яе прыродных вытворчых сіл.

14 лістапада 1921 года на югдзі Асацыяці ў прысутнасці старшыні ЦВКА Р. Чарвякова Гаўрылу Гарэцкі робіць даклад «Вывучэнне Беларусі як факттар як адраджэння». У часопісе «Маладая Беларусь» Гарэцкі цвердзіц: «Беларускі народ з'яўляецца палішызняніем свайго эканамічнага дабрабыту, што ён гарою пойдзе за ізўнім інтэгральнага рэнесансу беларускага, падмуркам якога можа з'яўліцца найперш адраджэнне эканамічнае. У адроджаным эканамічнай Беларусі закрасуецца мастацтва, навука, закрасуецца беларуская мова... Дзеяць стварэнні эканамічнай фундаменту Беларусі патрэбна свая родная, тэхнічная і ўсялякая іншая інтлігэнцыя. Ствараць гэтую новую інтлігэнцыю і ёсь заданне маладых беларусаў».

У гэтых ж час у адным з лістоў ён піша: «Моцна толькі тое, што

Максім Гарэцкі

Гаўрыла Гарэцкі. Мінская турма, 1930 р.

здаўваеца барацьбою. Хочам жыць, тварыць. Дось енкаў, дось слоў, мы хочам даць працу, мы маем разльную мэту: прац 20–25 гадоў пераўтварыць Беларусь у Данію».

З восені 1925 года Гаўрыла Гарэцкі — у Беларускай сельскагаспадарчай акадэміі ў Горках. У акадэміі, за якую ўжо паспей пазмагаці ў друку і ў калідорах улады, у сценах самой навучальны установы. Гэтым часам маладыя вучоны ствараюць некалькі вельмі актуальных у кантэкстэ станаўлення Савецкай Беларусі прац па эканоміцы і дэмографіі.

У манаграфіі «Народны прыбытак Беларусі» на базе велізарнага статыстычнага матэрыялу даследуе крыніцы нацыянальнага даходу распబлікі, аналізуе ўсе галіны яе гаспадаркі, высыяляючы перспектывы іх развіцця на будучыні.

У манаграфіі «Межы Захадніяй Беларусі ў Польшчы (Нацыянальны склад насељніцтва Захадній Беларусі)» на падставе аналізу некалькіх перапісаў жыхароў краю доказана дэвідзіць этнічна беларускую

вую прафесію — геалогію, навуку аб Зямлі. Геалогія антрапагена стала яго лёсам.

Будучы зняволеным на пабудове Беламора-Балтыйскага канала, геолаг-выщуковых работах на раках Кольскага паўвострава і пазней ужо вольным пры інжынерна-геалагічнім абледаванні Камы, Волгі, Дніпра, сабраў вялізны матэрый ал геалагічных адкладаў гэтыя рок і далін, фарміраванні якіх басейн.

У 1960–1980-х гадах тэраторычна асэнсаваў, абагульніў яго ў фундаментальных манаграфічных выданнях «Аллювій великих антропогеновых прарек Русской равнины» (1964), «Формирование долин Волги в раннем и среднем антропогене» (1966), «Аллювиальная летопись Великого Правднепра» (1970), узнагароджаных Дзяржаўнай прэміяй СССР.

Праз 37 гадоў, ужо прызнаным геолагам, чацвярцінага, або антрапагенавага, перыяду Зямлі, Гаўрыла Гарэцкі здзейсніў мару ўсяго сваго жыцця — вянуўся на Беларусь, каб паслужыць непасрэдна ёй. Акадэмік К. І. Лукашоў (дарочки, таксама родам з Мсціслаўшчыны) прызначыў Гарэцкага загадчыкам сектара палеагеолігі антрапагенавага перыяду Лабаратарыі геахімічных проблем, пазней пераўтваронай у Інстытуце геахіміі і геофізікі АН БССР, сягноні, на жаль, закрыты ў парадку рэструктурызацыі. Разам з акадэмікам Г. А. Гарэцкім да беларускіх геолагаў вянулася як паточная, рабочая родная беларуская мова. Галоўнае ж — прыўшоў вялікі практичны і тэарэтычны вопыт даследаванія альоўльных адкладаў буйных рак, гэтых спрадвечных артэрый цывілізацыйнай жыццяздейнасці чалавека.

Прыход Г. А. Гарэцкага ўАН БССР спрыяўліўся да складвання нацыянальнай школы палеапалатамагії. Разам з маладымі геолагамі аўтарыгэтны вучоны правёў пачатак ім піцьгі на Зямлі, на Нёмана, які лічыў этalonom рак, чые басейны сфіміраваліся пад упрыгожваннем ледавіка. У геалагічным вывучэнні Нёманавай даліны бачылася знакамітама вучоному важнае перспектывнае гаспадарчое значэнне: не ў апошнюю чаргуту і ў аспекце адкрыцця карысных выкапняў, што звычайна находзяцца ў крышталічных пародах лагчын ледавіковага вывироўніні.

Даследаванне рочышча, далін Нёмана апісане вучоным у манаграфіі «Асаблівасці палеапалатамагіі ледавіковых абласцей (на прыкладзе беларускага Панімонія)» (1980), дзе разглядалася магчымасць карысных адкладаў рак пайднёвых мораў і рак Балтымскага басейну. Праца, такім чынам, мела глабальны навуковы аспект.

Насуперак выклікам лёсу, зменлівай жорсткай эпосе Гаўрылы Гарэцкому ўдалося разліцаваць сваю дзейсную магутную творчу, выскідную, інтелектуальную, на пачатку новага стагоддзя. А сёння чытач атрымаў сапраўдны эпас жыцця і пакут беларускай інтлігэнцыі, складзены Радзімам Гаўрылавічам Гарэцкім пад назвай «Браты Гарэцкія».

Ніяма сумневу, што спадчына Гарэцкіх, маствацкая і навуковая-аналітычна, застанецца запатрываўнай наступнімі пакаленнямі беларусаў, бо заключае ў сабе энергію і інтелектуальны патэнцыял волатай духу сваго народа.

Ратуры. Яго ідэя — праз маствацканаалітычнае асэнсаванне жыцця некалькіх пакаленняў сучаснікі паказаць гісторычныя шляхі беларускага народа — была перанятая другім беларускім эпікам — Кузьмой Чорным і мае працяг у сёньнішніх творцаў беларускага прыгожага пісьменства.

Духоўны пачатак у родзе Гарэцкіх, занядбана-схаваны часам у глыбінях стагоддзяў, выразна аばназначыўся ўжо ў песенном дары маці братоў — Ефрасінні Міхайлівны. Падрыхтаваны Максімам Гарэцкім разам з кампазітарам Аляксандрам Ягоравым (да слова, таксама загубленым таталітарнай сістэмай) і выдадзены ў 1928 годзе ўнікальным зборнікам «Песні Правднепра» (1970), узнагароджаных Дзяржаўнай прэміяй СССР.

У зборніку песьні «Просі Гарэцкі» зменчана ўнікальная народная балада, змест якой даўня накладаецца на лёс братоў Гарэцкіх:

Ты дуброва, дуброва,
 Дубровачка зіліна,
 Ах і што ж ты, дуброва,
 А на родзі ты нічога?
 Ні зрадзіла дуброва
 А ні хмелю, ні ячменю,
 А зрадзіла дуброва
 Густы глынік бы бэрэнік...
 Каб на том на ельніні
 Ды два бражнікі гулялі,
 Ды два бражнікі гулялі,
 Яны бруссейка цісалі,
 Яны бруссейка цісалі,
 Святічанку будавалі.
 Яны думалі — святіца,
 Ажну цёмная чымніца...
 — Воні цярэка мы, браці,
 Навек з табой запрапалі.
 А й на будзім, браці, знаці,
 Калі зіма, калі лета;
 А й на будзім, браці, знаці,
 Калі дзінёк, калі ночка;
 А й на будзім, браці, знаці,
 Калі свят здзень, калі будні...

І ўсё ж... І гэта знак беларускай трываласці, адначасна і наядзе: духоўны патэнцыял роду Гарэцкіх не вычарпаны. Не знайшоўшы працягу ў сыне Максіма, які, як і бефыка, загінуў трагічна, прауда, не ўтурме, а на фронце, інтелектуальная традыцыя сям'і Гарэцкіх сёня працягваецца прадаць сыну Гаўрылу Іванавічу — філолагу Усіславу і акадэміку-геолагу Радзіму.

Мастацкая і навуковая спадчына братоў Гарэцкіх знайшла і заходзіць адзінства падарунак наукоўца-тэарэтычнага асэнсаванне ў пракладніках палеапалатамагіі ледавіковых абласцей (на прыкладзе беларускага Панімонія) (1980), дзе разглядалася магчымасць карысных адкладаў рак пайднёвых мораў і рак Балтымскага басейну. Праца, такім чынам, мела глабальны навуковы аспект.

Даследаванне рочышча, далін Нёмана апісане вучоным у манаграфіі «Асаблівасці палеапалатамагіі ледавіковых абласцей (на прыкладзе беларускага Панімонія)» (1980), дзе разглядалася магчымасць карысных адкладаў рак пайднёвых мораў і рак Балтымскага басейну. Праца, такім чынам, мела глабальны навуковы аспект.

Важкі том мемуараў пра Гаўрылу Гарэцкага ўбачыў свет на пачатку новага стагоддзя. А сёння чытач атрымаў сапраўдны эпас жыцця і пакут беларускай інтлігэнцыі, складзены Радзімам Гаўрылавічам Гарэцкім пад назвай «Браты Гарэцкія».

Ніяма сумневу, што спадчына Гарэцкіх, маствацкая і навуковая-

СПАДЧЫНА

ПАСЕЧАНЯ ДЫНАСТЫЯ

Кастусь ТАРАСАў

У гістарычнай навуцы за Войшалкам усталявалася слава прадаўжальніка справы Міндоўга, забітага князем Даўмонтам. І сам Войшалк быў забіты ўладзімірскім князем Львом. Бацька і сын на вяршыні ўлады сталі ахварамі замаху на жыццё.

Бацька і сын

Імя Міндоўга з'яўлілася ў летапісі пад 1219 годам. Ён — вядомы ўздельнік разгрому тэўтонцаў у 1237 годзе ў бітве пад Драгічынам. У 1248 годзе Міндоўг запрасіў сваім князем Наваградак. Князь Галіцкай Русі Даніла, бацька ў ім суперніка, аб'яднаўся з немцамі і цвягамі і пайшоў на яго вайной.

Ад першага шлюбу ў Міндоўга быў дачка і сын Войшалк. Дзеялі замірэння з князем Данілам ён выдаў сваю дачку за яго сына Свара-міра (кароткая форма — Шварн), а Войшалка быў змушаны пакінуць у Данілы закладнікам. Войшалк, паселены ў Паланецкім манастыры пад нагляд манаҳах, прынёс праваслаўе і паверыў так моцна, што прынёс постыг, а калі вярнуўся на радзіму, стаў гуменам манастыра на Немане.

Пашыраючы межы Наваградскай дзяржавы, Міндоўг адымай узелы ў племянніку Таўцівілу і Ердзівіду. Яшчэ аднаго племянніка Трайніту ён паставіў сваім намеснікам ў Жмудзі. Міндоўг забіў праўніка і суседніца з Наваградкам княства Відымунта, а яго замлі і жонку ўзяў сабе. У гэтым шлюбе ў яго нарадзілі два сына — Рукля і Ропік. Дзеялі міру з Лівонскім ордэнам, Міндоўг, а разам з ім і сям'я, у 1252 годзе перайшлі ў католіцтва, жонка прыняла імя Марты, Рукля — Генрых, Ропік называюць Андраэм.

Але ў 1259 годзе князь скончыў сяброўствоз з Ордэнам, выганяе з Наваградскіх земляў нямецкіх манаҳах і вітраеца да дзедаўскай веры. Міндоўг праvodзіц паход на Мазошчу, захопівае князёў Земявіта і Конрада, спальвае Плоці і Варшаву, але раптоўная смерць Марты ў 1262 годзе пакідае князя ўдаўцом.

Яр і помста

На пахаванні Марты прыбыў з Нальшы ў яе сястра, былая замужкам за князем Даўмонтам. Убачыўшы сваічку, Міндоўг запаліўся ірам і на памінках абвісці, што пакідае яе сваій жонкай, каб дзеци апінуціся ў роднасных руках. Уласнымі рукамі ён заявіў вузел трагедый. Жанчына, у якой быў малады муж, мусіла застасцца з 65-гадовы князем.

Даўмонт ганьбаваны. Плімум ганьбы можна змыць толькі крывій кръўціцеля. У дружыне Даўмонта — 300 ваяроў. Але адпомісці князю Міндоўгу, якому падпрадкавана ўся моц Наваградскага княства, такой дружынай у адкрытым супрацьстаянні было немагчыма. І Даўмонт заклікаў у саюзнікі племянніка.

Князь Войшалк

Князь Міндоўг

Міндоўга, князя Трайніту, які жадаў заняць месца дзядзькі, а таксама радцу Міндоўга, князя Астапа, бацька якога збег з Раванскага княства пасля забойства некалькіх сваякоў. Даўмонт, які выступіў супраць Міндоўга па прыватных матахах, асвятылаецца ў нашай літаратуре змрочнай лексікай — забойца, якога скарысталі змоўшчыкі. Быццам прычыны прыватнай помсты мени паважаныя, чым імкненне да крываўнага гвалту.

5 жніўня 1263 года Даўмонт і Трайніту нечакана нападаюць на Міндоўга. У гэтай сутыцці Даўмонт сякеры пасек Міндоўга, як гаворыць летапісы, «ку капусту». А ўсіх, хто былі пры ім — Руклю і Ропіку, новую жонку, блізкіх ім баяраў — забіла дружына.

Ігumen Войшалк збег у Пінск у Лешчанскі манастыр.

Ваенна дапамога

Ад усіх гарадоў Міндоўга, дружыны, сабраў і золата не засталося Войшалку нічога — толькі рэзыдэнцыя, на якім ён выратаваўся ад пагоні. Адзінае, чым яшчэ ён валодадаў, была спадчына на ўладу вялікага князя Наваградка і Літвы.

Але для гэтага треба падперадзала мячом, сабраць полк, без разбору забіваць. Пінскі князь Георгій згледзіў даша сваіх кметаў за абліціе літоўскага сяброўства, прыядзіць швагер Шварн агбагарыць умовы сваіх сабраў.

Месца забітага Міндоўга заняў у замку князь Трайніта, перавёз сюды жонку, двор, слуг. Праз пяць месяцаў да Трайніты прыехаў з Польшчы стрыечны брат Таўцівіл — «дзяяліць спадчыну па Міндоўгу». Дзяяліца скончылася тым, што Трайніта ўвагнаў брату ў горла нож, хоць гэты нож павінен быў усадзіць у груды Трайніты князь Таўцівіл, як гэта было дамоўлены з ім Войшалкам.

Шукаць новых выкананіццаў давялося наядоўт — пагадзіліся чацвёрка стайнікаў Міндоўга. У іх сіле Трайніта патрапіў у майскі дзень, калі адправіўся

парыца ў лазенку. Раптам у апарні ўвайшлі чацвёрка. Трайніта звярнуў да іх твар, пазнаў і толькі ў скрынку, калі ў яго спіну ўсадзіліся чатыры жанкі...

Нарошце Войшалк увайшоў у замак. Перш за ёсё ён загадаў караць разанца Астапа і даставіцца да яго Даўmonta. Войшалку ўбадылася магільная павуціна на магіле Даўmonta, на папялішчах яго замка і дварах яго кметаў. Гэтую павуціну сплюцілі мячы кметаў князя Георгія і ратнікаў Шварн. А таксама павуціну па Даўмонту развязылі яго сваякі, наўшанскі князь Гердзен, таму што аддасць яму Войшалк усе Даўмонтавы землі.

Даўмонтава горад

Даўмонт быў больш мудры і разам са сваім дружынай, з усім дваром і вялізным абозам сышоў у Пскоў. «Вялікім было здзілленне іскавічоў, калі ины даведаліся, што князь прыйшоў з просьбай прынесьці яго на службу». Пскавічы парыліці і выставілі ўмовы: Пскоў прыдзе Даўмонт, калі князь і яго дружыні прымуць праваслаўную веру. Князь даў згоду.

І паўстаў у Пскоўске Даўмонтава горад, дзе жылі наўшанцы. Сваю службу для Пскова Даўмонт пачаў паходам на князя Гердзеня, які быў узвышаны і пераехаў у Полацк. Даўмонт паланіў князіно Ефрасінню (жонку Гердзеня і сястрой пісара Даўмонтава). Князь Даўвид уславіў сваё імя як палкаводца Вялікага княства ў бітвах з крыжакамі. Але гэта цалкам іншая гісторыя, адносініца да князя Войшалку яна не мае.

Цётку, і сына Гердзеня, свягто пляменніка, і аддэў іх у Пскоў. Гердзен кінуўся ў пагону адбіваша жонку, але ў сутыцці з дружынай Даўmonta загінуў. Здарылася гэта ў 1267 годзе. Ефрасінна пасля згубы мужа стала манахінія пад імем Еўпраксія. Сын не Андрэй пазней выбіўся ў цягаскія біскупы.

Князь Даўмонт у другім шлюбе парадніўся са старышым сынам Аляксандра Неўскага князем Дэмітрыем, які аманаўся з братам Андрэем за ўладзімірскі вілікакняжацкі стол. Андрэй прывёў татарскую расу на Уладзімірскую зямлю, а Дэмітрый збег у Ноўгарад. Ноўгародцы падтрималі Андрэя, паланілі жонку, двох дачок Дэмітрыя і яго баюра з сем'ямі. Бок Дэмітрыя прыняў князі Даўмонт. Было гэта ў 1282 годзе, князь Дэмітрый аддаў Даўмонту ў жонкі сваю дачку Марыю. Ёй было 15 гадоў, князю Даўмонту — за сорак.

Праз год пасля вяселля нарадзіўся сын, які атрымаў імя Даўыд. Ён выхаваўся ў Пскове, наўчаваўся вайсковай справе ў бацькі. Памёр Даўмонт у 1299 годзе. Вялікі князь Гедымін запрасіў Даўыда ў Літву, прызначыў сваім намеснікам на Гарадзенскі ўздел Войшалку, але яго баюра з ім на застоллі, напісіў: «Дъявал же, — як запісаў летапісец, — исконе не хоць добра чаловечаму роду, и аложил ў сердце Лівові убиты Войшалка», што той і здзейсніў.

Так загас род Міндоўга, хоць мог стагодзін князіць у Літве, калі бы не запалілі старыя князі князя да чужой жонкі і не выклікаў бы змрочнай помsty Даўмонт. Ён загінуў, яго дзеци загінулі, пляменнік Ердзіў загінуў у бітве з мазаўшанамі, сышлі з гэтага свету забітыя племяннікі Таўцівіл і Трайніта. Усе як адзін!

Мог і Войшалк княжыць і нарадзіць сына, і перадаць уладу яму. Але яму не было прызначана. Ён, апрануты ў вілікакняжацкі юбэр, насяці на галаве чорную скучайку. Ці думаў ён, каму перадаць уладу над княствам? Верагодна, думаў — дзецям швагра Шварні.

Апыніся князь Шварн мацней здароўем, не пі ён так моцна, — невядома яшчэ, адбылося б Вялікае княства Літоўскае. Можа, яно б звалася Вялікае княства Валынскае. У 1269 годзе Шварн захварэў, перадаў завяшчанінем брату Ліву свае гарады Узгорак, Чарвін і Белз, і праз дні сканал.

У княстве Наваградскім і Літоўскім не знайшлося законнага спадчынніка, і начасіла дойгая, на чвэрць стагодзіня, межусобная вайна князей за месца вілікага князя.

Гара Міндоўга

КУЛЬТУРА

► АГЛЯД

ЦІ ЯНО НАМ ТРЭБА

ВЫДАННІ, ЯКІЯ ЗДЗІВІЛІ

Ева ВАЙТОВСКАЯ

Хацелася б пазнаёміць чытача з выданнямі, з'яўлунне якіх у публічнай прасторы выклікала апошнім часам рэзананс у беларускага чытача — ад лёгкага непаразумення да скрайняга абурэння.

АДВАКАТКА КАЛОНІЙ

Эва Томпсан. **Песніры імперыі: Расійская літаратура і каланіялізм.** — Мн.: Медысонт, 2009. — 382 с.

«Ці патрэнбная нам Эва Томпсан?» — такое пытанне стаяла ў загалоўку першай беларускай рэзэнзіі на кнігу вядомай амерыканскай славісткі польскага паходжання. Яе самая знакамітая праца — манаграфія «Imperial Knowledge: Russian Literature and Colonialism» (2000), прысвяченая аналізу каланіяльнага складніка рускай літаратуры, выйшла напрыканцы 2009 года ў беларускім перакладзе Тацціны Нядбай. Як выявілася пазней, пытанне было сімптоматычным: нават аўтар гэтай даволі прыхільнай рэзэнзіі Igrar Гафарав не дэмантраваў захаплення ад навінкі навуковай думкі па-беларуску, а нібы спрабаваў апраўдаць яе з'яўлунне ў вачах чытача.

«Песніры імперыі» — даследование, якое прыкладае (пост)каланіяльную штудіі да літаратуры, што з'яўлялася на тэрыторыі Расійскай імперыі, СССР, Расійскай Федэрэцыі ў ХІХ—ХХ стагоддзі. Праце такі метад вельмі лёгка. Калі, напрыклад, разглядаець пры яго дапамозе раман Альбера Камо «Чума», то перад намі зусім не

шэдэўр літаратуры экзістэнцыялізму, а кніга, дзеяние якой адбываецца на тэрыторыі французскай калоніі Алжыр, дзе з чумой змагаюцца адно французы-каланізаторы: карэннае насельніцтва пазабудзенне гонару і годнасці, иму наканавана быць толькі масоўкай (трупам на дне чумной ямы) вялікай літаратуры. Гэтак інтэрпрэтаваў раман Каміо Эдвард Сайл у сваім кнізе «Аръенталізм» (1978). Арыентуючыся на Сайлда, Томпсан разглядае рускі літаратурны канон як гімн расійскай каланіяльнай славе.

Пад раздачу трапляюцца самыя розныя, што да эпох і ідалогій, пісьменнікі суседзяў: Пушкін і Лермантаў (каланізаторы Каўказа), Талстой (фальсіфікатор падзеяў вайны 1812 года), Салжаніцын (каланізатор Узбекістана). Распушцін і Рыбакоў (каланізаторы Сібіры) і некаторыя іншыя пісьменнікі і літаратуразнаўцы. Ёсьць у кнізе і станоўчыя (неімперскія) персанажы, але іх значна меней.

Эва Томпсан (у дзяяцтве Малеўска) нарадзілася ў 1937 годзе ў Вільні ў польскай сям'і. У 1945 годзе сям'я была выслана Саветамі ў Гданьск, на быўшыя нямецкія землі — траўма такога гвалтоўнага пераселення яднае лёгкія многіх палаюц. Асабісты момент польскай крываўды на Расію адчуваўны ў кнізе, хоць аўтарка спрабуе не даваць волю пачуццям.

Канфлікт паміж творам і чытачом, на першы погляд, — у простай неадпаведнасці: праз русіфікаваны адукацыю і выхаванне мы, беларусы, не здолныя ўспрымаць рускую літаратуру як нешта шкоднае, што вышлася з нашага кругагляду ўласную нацыянальную спадчыну. Але першыя водгукі на кнігу паказалі: цалкам усведамляючы проблему ўласнай русіфікацыі, беларускі інтелектуалы не могуць прыцісці міма заўбажай некампетэнтнасці Томпсан у рускім літаратуразнаўстве. Адкуваны беларускі чытак, як нікто з іншых крываўна настроенных да рускага імперыализму еўрапейцаў, ведзе ворага ў твар — дзяякоўчы гэтай самай русіфікацыі. Абвергнуць многія з тэзісаў Томпсан можа любы беларускі школьнік — нават без спецыяльнай гуманітарнай падрыхтоўкі. Даставткова ўмешніца свабодна чытаць па-руску.

Гісторык Але́с Пашкевіч, падкрасліўшы слова пазіцыі «простага чытача», не паленаваўся перагледзець аповесць Распушціна «Пажар» і раман Салжаніцына «Ракавы корпус» і, што называецца, злавіць даследчыцу за руку ў кепскім веданні кніг, якія ная крытыкуе. Не маўчай і прыхільнікі гісторычнай (а не толькі

паслугі «Кнігі — поштай» Але́с Яўдаха мяркую: «Можна доўга пераліваць разніны недахопы працы Томпсан, але гэта першая кніга (з вядомых мне), якая асвятляе гэту праблему [каланіялізму рускай літаратуры — Е.В.]. (...) Цяпер я маю выбар — чытаць Томпсан ці не чытаць Томпсан. Я схіляюся да чытання».

БЕСХРЫБЕТНАЕ ЧЫТВО

«Filet» зіма 2009–2010.

Пад самы Новы год стэнды для дармовай раздачы ў розных «кропках культуры» пачешылі мінскую публіку новым густоўным выданнем: першы нумар часопіса «Filet» яго стваральнікі вырашылі распаўсюдзіць наяўнай на холпленай ракцыі журналісткі Асі Паплаўскай, якая разглуме часопіс на сваім прыватным блогу.

Асабіста мне імплюе тое, што ў стартавым нумары «Filet» можна пачынаць верши Арицёма Кавалеўскага і Вольгі Гапеевай — мала як айчынны глянец цешыць нас сучаснай літаратурай. Да таго ж, безумоўна варта паглядзець на выдатны ілюстратый трох Вольгаг: Хахловай, Даніловіч і Пратасавай. Кожная іх праца — шэдэўр фотамастацтва.

БЕЛСАТ tv

АДЗІНАЕ НЕЗАЛЕЖНАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ. ПРА БЕЛАРУСЬ БЕЗ ЦЭНЗУРЫ

Беларуская
Інтэрнэт-Бібліятэка
камунікат

www.kamunikat.org

Пасведчанне аб зарэгістрацыі № 206 ад 20 ліпеня 2009.

ЗАСНАВАЛЬНИК: Мінскай гарадской арганізацыя ГА ТБМ імя Ф.Скаріны. Адрас: 220005, г. Мінск, вул. Румянцева, 13. Тэл.: 284-85-11.

ВЫДАВЕЦ: Прыватнае выдавецтва кніг «Час навінаў».

Пасведчанне №64 ад 12.01.2007 г.

АДРАС РЭДАКЦІІ І ВЫДАЎЦА:
220012, г. Мінск, зав. Інструментальны, 6-214.
Тэл.: +375 29 651 21 12, +375 17 18 01 91.
nouchas@gmail.com; www.nouchas.org

НАДРУКАВАНА ў друкарні УП «Плутас-Маркет».
Мінск, вул. Халмагорская, 59 А.

Замова № 105

Падпісаны да друку 05.02.2010. 8.00.
Наклад 6000 асобнікі. Кошт свабодны.

Радзівільская можа друкаваць артыкулы з дзяя палемікі, не падзяляючы пазіцыі аўтараў.
Пры выкарыстанні матэрыялаў газеты спасылка на «Новы Час» абавязковая.
Рукапісы рэдакцыі не вяртаюцца і не разынажаюцца мастацкія творы.
Чытаць пачынаецца паводле рэдакцыйных меркаванняў.